

CENTRUL ȘCOLAR PENTRU EDUCAȚIE INCLUZIVĂ ȘIMLEU SILVANIEI

ȘI

STRUCTURA „SPERANȚA” ZALĂU

Diversitate

Revistă școlară

ANUL II, NR. 1, IUNIE 2016

REVISTA ȘCOLARĂ „DIVERSITATE”

COLECTIVUL DE REDACȚIE:

Director, prof. Camelia Zaha

Profesor psihopedagogie specială, Amalia Raluca Sabău

Profesor de sprijin, Cristina Florina Pop

Profesor de religie, Ioan Ciocmărean

Profesor psihopedagogie specială, Ivan Iambor

ISSN 2457-693X
ISSN-L 2457-3922

Mesaj către cititor

DRAGĂ CITITORULE,

Bine ai venit! Fie că ești părinte al unui copil special, fie că ești profesionist, te întâmpinăm, cu speranță și entuziasm, în acest spațiu cu propensitate spre cunoașterea împărtășită.

Menirea revistei „Diversitate” este de a oferi un context prielnic schimbului de experiență și informații, promovării activităților școlii și consolidării relației familie-școală, astfel încât, împreună, învățând unii de la alții și construind cunoașterea, să reușim a veni cât mai bine în întâmpinarea trebuințelor de dezvoltare ale copilului special de lângă noi.

Fiecare opinie exprimată, fiecare emoție manifestată și fiecare informație împărtășită contează pentru noi și aduce un plus valoare în eficientizarea procesului de învățare. Așadar, te invităm ca pe viitor să-ți asumi rolul de parte activă a cunoașterii în diversitate și să devii membru cu drepturi depline al echipei noastre.

Până atunci, fiind invitatul nostru special în această lume a diversității cunoașterii, te îndemnăm să parcurgi cu atenție și curiozitate filele revistei, scrise într-un limbaj prietenos, și să-ți însușești tot ceea ce consideri a fi util pentru devenirea ta ca părinte, profesionist și OM!

Cu drag,

Echipea Diversitate

CUPRINS

1. DIVERSITATEA ESTE ARTA DE A GÂNDI INDEPENDENT ÎMPREUNĂ	2
2. ARTICOLE DE SPECIALITATE.....	5
3. DIN PRACTICA DIDACTICĂ	29
5. MODELE DE BUNE PRACTICI.....	58
4. RESURSE PENTRU PĂRINȚI	76
5. GÂNDURI DE VIITOR	81

1. "Diversitatea este arta de a gândi independent împreună"

(Malcolm Forbes)

Petru Ianc,

Inspector școlar învățământ special

Sunt 3 principii după care înflorește viața umană, iar ele sunt contrazise de cultura învățământului actual, în care mulți educatori trebuie să trudească și mulți elevi trebuie să îndure:

1. *Ființele umane sunt prin natura lor diferite și variate.* Învățământul de masă se bazează nu pe diversitate, ci pe conformism. Școlilor li se cere să afle ce pot face copiii într-un spectru îngust de performanțe. Un exemplu este axarea pe științele exacte - sunt foarte importante și necesare, dar nu suficiente. Învățământul trebuie să dea pondere egală artelor, disciplinelor umaniste, educației fizice.

Statisticile arată că aproximativ 10% din totalul copiilor sunt diagnosticați cu diverse afecțiuni sub spectrul tulburării de deficit de atenție – ADHD. Nu spun că nu ar exista așa ceva, dimpotrivă, noi, cei din învățământul special, știm că există, dar nu cred că e o epidemie. Dacă ții copiii pe scaun, oră după oră, să facă muncă mărunță de funcționar, nu te miri că încep să se foiască. Copiii, cei mai mulți dintre ei, nu suferă de vreo afecțiune psihologică, suferă de ... copilărie. Știu pentru că și eu am fost copil, am trecut prin toate fazele. Copiii prosperă dacă au o programă bogată care le pune în lumină diversele talente, nu doar o mică parte. Artele nu sunt importante doar fiindcă ridică notele la matematică, ci pentru că solicită laturi umane ale copilului, care altfel rămân neexplorate și nevalorizate.

2. *Curiozitatea.* Dacă poți aprinde scânteia curiozității într-un copil, el va învăța, fără alt sprijin. Foarte adesea, copiii sunt învățați înăscuți. E o mare realizare să stârnești curiozitatea, pentru că ea este motorul reușitei. Spun asta pentru că unul dintre efectele culturii actuale a fost de a deprofesionaliza profesorii. Nu există nici o școală mai bună decât profesorii ei. Profesorii sunt seva succesului în școală. Predarea este o profesie creativă. Predarea concepută cum trebuie nu e sistem de livrare. Nu ești acolo doar să transmiți informații. Marii profesori fac și asta, dar ei mai și îndrumă, stimulează, entuziasmează, încurajează.

Vedeți, la urma urmei, educația înseamnă învățare. Dacă nu se produce învățarea, nu se produce nici educația. Lumea discută mult despre educație, fără a discuta însă despre învățare. Rostul educației este ca lumea să învețe. Există diferență între verbele ce exprimă o sarcină și cele care exprimă o reușită. Te poți ocupa cu o activitate, dar fără să realizezi mare lucru. Poți spune „Uite-l pe Petru! E în sala de clasă, predă.”, dar dacă nimeni nu învață nimic, s-o fi ocupând el cu predarea, dar nu o duce la împlinire.

Rolul profesorului e să înlesnească învățarea. Asta-i tot! Iar o parte a problemei, cred eu, este că în învățământ a ajuns să domine nu predarea și învățarea, ci examinarea. Examinarea este importantă. Testele standardizate își au rostul lor, dar ele nu trebuie să fie elementul dominant în învățământ. Trebuie să fie diagnosticul, să ajute. Examinarea trebuie să sprijine învățarea, nu să o împiedice, așa cum se întâmplă adesea.

În loc de curiozitate, avem o cultură a supunerii. Copiii și profesorii noștri sunt îndemnați să urmeze algoritmi de rutină, în loc să aprindă focul imaginației și al curiozității.

3. *Viața umană este creativă, are CV-uri diferite.* Noi ne creăm viețile și le putem ajusta pe măsură ce le trăim. Este moneda comună a existenței ca ființă umană. De aceea cultura umană este atât de interesantă, variată și dinamică.

Cu toții ne creăm viețile imaginându-ne neîncetat alternative și posibilități, iar unul din rolurile învățământului este să trezească și să dezvolte puterea creativității. În schimb, ce avem este o cultură a standardizării - dar nu trebuie să fie așa! Finlanda iese mereu pe primele locuri la matematică, științe și citire. Știm că la asta au rezultate bune, fiindcă numai asta se testează în prezent. Este una din problemele examinării - nu se verifică și alte lucruri care contează la fel de mult. Apoi, în Finlanda, nu predomină examinarea standardizată, nu pentru asta se scoală dimineața, nu asta le umple ziua de lucru. Nu există nici abandon școlar pentru că, dacă un elev are o problemă, este repede identificat, ajutat și sprijinit.

Ce fac oare toate sistemele performante din lume și deocamdată, din nefericire, nu se vede în sistemul nostru?

În primul rând, individualizează predarea și învățarea. Știm că elevii sunt cei care învață, iar sistemul trebuie să le captiveze curiozitatea, să le respecte individualitatea și să le cultive creativitatea. Așa îi faci să învețe.

În al doilea rând, acordă un statut înalt profesiei de cadru didactic. Au văzut că nu poți îmbunătăți învățământul dacă nu alegi oameni capabili și dacă nu-i sprijini constant în dezvoltarea profesională. Cheltuielile cu dezvoltarea profesională nu reprezintă un cost, ci o investiție și toate statele care obțin succes știu asta.

În al treilea rând, delegă responsabilitatea la nivelul școlii pentru a face treaba. Educația nu se petrece în săli de ședințe, se petrece în clase și școli, iar cei implicați sunt profesorii și elevii. Dacă le retragi libertatea de acțiune și decizi la nivel central „pentru binele lor”, nu mai merge.

Multe din politicile curente se bazează pe concepții mecanicești. Este ca și cum educația ar fi un proces industrial care poate progresa dacă ai date mai bune. Cred că în mintea unora din autorii politicilor persistă ideea că dacă o ajustezi, dacă o nimerеști mai bine, va merge strună la nesfârșit. Nu va merge și nu a mers niciodată, învățământul nu e un sistem mecanic. Este un sistem uman, esența lui sunt oamenii. Oamenii fie vor să învețe, fie nu vor. Fiecare elev care abandonează școala are un motiv care își are rădăcina în biografia lui. Poate școala i se pare plictisitoare, inutilă sau intră în conflict cu viața lui din afara școlii. Deși există cauze comune, fiecare abandon este unic.

Există programe alternative menite să aducă elevii înapoi la școală. Au câteva însușiri comune: sunt personalizate, sprijină profesorii, au legături strânse cu comunitatea, un curriculum variat și adesea program de lucru cu elevii în afara școlii - și chiar funcționează. Este interesant că asta se numește ”educație alternativă”. Dacă toți am face asta, nu ar mai fi nevoie de alternative. De asta cred că trebuie să adoptăm o altă perspectivă - educația ca sistem

uman, în care există condiții ca oamenii să prospere și condiții defavorizante, care le inhibă potențialul. La urma urmei, suntem ființe organice, iar cultura școlii este absolut organică.

„Cultura” este un termen organic, nu? Sub pătura lentoarei și conformismului, semințele posibilității așteaptă condițiile prielnice pentru a crește. Dacă într-o școală schimbi condițiile, le oferi oamenilor un sentiment de potențialitate, alte așteptări, o gamă mai largă de posibilități, hrănești și prețuiești relația profesor - elevi, le oferi oamenilor posibilitatea de a fi creativi și de a dezvolta, gândi, ajusta ceea ce fac. Abia atunci școlile se trezesc la viață. Marii lideri știu asta. Adevăratul rol al conducerii în învățământ nu este și nu trebuie să fie acela de comandă și control. Rolul real al conducerii este crearea unui climat al posibilităților. Dacă faci asta, oamenii se vor ridica, vor realiza lucruri pe care nu le anticipai și la care nu te așteptai.

Benjamin Franklin a spus: ”Există trei feluri de oameni în lume: unii sunt de nemișcat, oameni care nu pricep, nu vor să priceapă și nu le pasă. Există oameni care pot fi mișcați, oameni care înțeleg nevoia de schimbare și sunt gata să asculte. Și există oameni care mișcă, oameni care produc schimbarea”. Dacă încurajăm mai mulți oameni, creăm o mișcare și dacă mișcarea va fi destul de puternică, obținem, în sensul bun, o revoluție. „În sistemele organice, în condițiile potrivite, viața e inevitabilă, apare negreșit” (Ken Anderson).

Prin intermediul revistei „**DIVERSITATE**”, haideti să înlesnim învățarea, să facem schimb de informații și bune practici în domeniul învățământului special și să-l transformăm din alternativă, în model!

2. ARTICOLE DE SPECIALITATE

Pași spre vorbire...

Profesor logoped, Antonela Chezan

Copiii trebuie să învețe să asculte pentru a se bucura de cât mai multe sunete din jurul lor, această ascultare este mai importantă pentru că ne dorim să învețe să vorbească. Pași spre vorbire:

1. Auzul (sunetul se desfășoară)
2. Conștiința auzului (Ce este? Unde este? Este nou?)
3. Atenția (concentrarea asupra unui sunet, suficient pentru a-i atribui un sens, privire și ascultare)
4. Ascultarea (recunoașterea sunetelor familiare, plăcerea de a repeta sunete, cuvinte)
5. Înțelegerea (conexiuni între cuvinte în rutinele zilnice. Mai mult? Vremea de culcare.)
6. Răspuns, așteptare (folosirea vocii în așteptarea rîndului)
7. Vorbirea (primul cuvânt: mama, joc vocal, cuvinte noi)

A auzi nu înseamnă numai a asculta

Pe măsura ce sesiunile de terapii au loc, se observă adesea răspunsul copilului la sunete. Înainte de a folosi sunetele cu sens, copiii trebuie să învețe să conștientizeze sunetele din lumea ce-i înconjoară. Copiii mici sunt fascinați de voce și de fețe. Ei învață multe despre sunete înainte să devină mobili.

Aceste deprinderi timpurii trebuie învățate, după ce pot să urmărească lucruri și se pot târi după ele, atragerea atenției spre sunete și voci devine mai dificilă.

Învățarea ascultării

Este minunat că tehnologia actuală poate oferi implantul cohlear prin intermediul căruia un copil poate să audă sunete. Ceea ce este cu adevărat valoros este diferențierea vocii dintre alte sunete. În acest sens, o primă regulă importantă devine diminuarea zgomotului ambiental (TV, muzică etc). Într-o atmosferă liniștită, șansele de a cânta și conversa cu un copil sunt mult mai mari.

Vocea și gesturile împreună

Adulții care interacționează cu copiii mici cu probleme de auz folosesc multe expresii faciale, gesturi, pentru a mijloci înțelegerea. Este așa cum îi învățăm pe bebeluși să facă „Pa!”, nu spunem doar asta, arătăm gestul. Pe măsură ce producția vocală crește, gesturile de întărire descresc în mod natural.

Existența unui implant cohlear implică automat dezvoltarea și practicarea deprinderilor de ascultare, fără a înceta neapărat manifestarea gesturilor. Folosirea gesturilor înainte de implant ne obligă să reconsiderăm încurajarea și direcționarea atenției spre voce și sunete, cu scopul comunicării.

Nu există studii care să afirme că folosirea semnelor în comunicare înaintea implantării ar diminua șansele dezvoltării limbajului verbal. Ceea ce este foarte important se referă la faptul că, imediat după operație pacienții trebuie să învețe să asculte activ ca parte din rutina zilnică.

Idei pentru a atrage interesul copilului mic pentru voce

Așa cum spuneam, dorim ca micuții să se bucure de lumea sunetelor ce-i înconjoară, dar foarte importante devin, odată ce există un implant cohlear, vocea, interesul pentru voce. A învăța să vorbești implică acest interes pentru voce! Câteva idei:

- Coboară la nivelul copilului pentru a produce și contactul vizual
- Zâmbește, o față cu expresii numeroase este mai interesantă decât o față “goală”
- Un cântecel familiar atrage de cele mai multe ori atenția micuțului
- Imită sunetele emise de către copil. Dacă nu sunt inteligibile sunetele produse, imită-le dându-le un sens apropiat.
- Folosește cât mai multe gesturi și expresii naturale pentru a înlesni sensul.
- Verbalizează ceea ce copilul face sau la ce se uită.
- Vorbește în propoziții scurte, natural. Evită textele tip mesaj.
- Nu te preocupa excesiv dacă ai impresia că nu înțelege suficient. La început înțelesul de ansamblu este important.
- Răspunde la toate intențiile de a comunica ale copilului tău.
- Distrează-te, lasă-l pe copil să te direcționeze spre anumite activități, obiecte care îi plac.

Jocuri și jucării

Jocurile cu sunet: jucării cu butoane care apăsate scot sunete, jucării care strânse scot sunete, jucării care pot fi lovite. Un aparat care înregistrează este util, pornirea și oprirea sunetului este o activitate bună. Înregistrarea vocii, de asemenea.

Cele mai valoroase jocuri și activități sunt cele care încurajează comunicarea. Preferința pentru cuburi sau

puzzle trebuie valorificată în sensul comunicării. Jocurile solitare asupra cărora se insistă o perioadă lungă de timp, fără dorința de a le oferi și altora sau chiar respingerea partenerilor de joc, sunt nerecomandate.

Obiecte familiare în miniatură

Farfuriile, cănițele, lingurițele atrag atenția copiilor și pot constitui material util pentru promovarea oportunităților de comunicare. O păturică veche și câteva batistuțe pot fi transformate într-un pătuț pentru ursuleț.

Majoritatea copiilor caută jucării pentru hrănit, spălat, transportat. Folosirea acestora dovedește cunoștințele bogate ale copiilor cu privire la rutinele zilnice.

Totul presupune timp, limbajul și vorbirea de asemenea! Oferă copilului tău experiențe reale zilnice despre care să vorbești, bucurați-vă împreună!

Bibliografie: Cochlear Implants for babies and toddlers: A sound to start; The Ear Foundation, Registered Charity Number 1068077, Nottingham, UK, March 2006

Inadaptarea școlară. Cauze și modalități de prevenire

Profesor psihopedagog, Melina Bancea

Se vorbește tot timpul de adaptare școlară, de modalități de promovare a capacității intelectuale a copilului la cerințele școlare toate acestea din dorința de a evita diferite manifestări de respingere a eforturilor părinților și educatorilor. Materialul de față își propune o analiză a cauzelor și oferă modalități de prevenire a inadaptării la condițiile școlare.

În general se consideră că un individ este adaptat cu atât mai mult cu cât are mai frecvente și profunde raporturi interpersonale cu ceilalți indivizi ai ambianței sale sociale. Astfel există:

- indivizi bine adaptați, care se comportă ca atare în orice situații;
- persoane adaptate, care pot face față cerințelor făcând eforturi;
- persoane general inadaptate.

Mai întâi mediul familial și școlar, apoi cel profesional și social vor constitui etape de adaptări și remodelări succesive ale individului.

„Pragul” principal pentru testarea adaptabilității generale a unui individ tânăr este școala cu sarcinile și exigențele sale intelectuale și sociale. Acesta se manifestă atât la debutul școlarității dar poate să apară și la trecerea de la un nivel la altul de învățământ. „Confruntarea” cu mediul școlar va proba validitatea modalităților de comportament în curs de formare. Acesta este și momentul când adaptarea socială începe să fie luată în considerare printr-unul din aspectele sale particulare specifice unei categorii de vârstă – adaptarea școlară.

Chiar înainte de debutul școlar, copiii care trăiesc într-un regim sever de interdicții impuse de părinți (mai ales pedeapsa cu interdicția jocului - pe calculator, mai nou) sau care trebuie să-și inhibe tendința de activitate și mișcare pot dezvolta în timp, din cauza represiunii activității specific infantile, comportamente inadecvate de tipul negativismului, opoziționismului, atitudinilor de protest

manifestat violent de micuți. Inhibiția mișcării, întrebărilor, curiozității se poate generaliza acționând în orice situație. Acest echilibru delicat pe care părinții trebuie să-l realizeze în privința dreptului și nevoii de activitate ale copilului este suplimentar perturbat prin intrarea acestuia în școală, care va institui noi interdicții și reguli ce nu marchează altceva decât un stadiu în care copilul trebuie să renunțe la joc în favoarea muncii sistematice. Și iată că situația aceasta prezintă școala ca pe un factor conflictual pentru copil - pentru că el nu vede încă utilitatea școlii care-l oprește exact de la activitățile ce-i fac mai multă plăcere.

Se spune despre un copil că este adaptat când are relații amiabile cu ceilalți și un mod adecvat de a răspunde exigențelor social acceptate, printre care figurează și cele școlare. Deci, o condiție esențială a adaptării școlare o reprezintă realizarea concordanței între cerințele obiectivelor instructiv – educative și răspunsul comportamental adecvat al elevului față de acestea. Trebuie avut în vedere permanent că esența adaptării școlare constă în combinarea armonioasă a procesului de educație și a caracteristicilor de personalitate ale elevului.

Pentru a verifica modul în care elevul s-a adaptat regimului școlar trebuie să luăm în considerare acordul ce se realizează între copil și mediu în diferite momente, ținând cont de o serie de indicatori, cum ar fi:

- aptitudinea elevului de a-și însuși informațiile transmise și a posibilității de operare cu acestea;
- capacitatea de a stabili relații în cadrul grupului școlar și în afara lui;
- interiorizarea unor norme școlare și valori școlare acceptate.

În contradicție, inadaptarea școlară se referă la dificultățile de a îndeplini sarcinile școlare, cât și la eșecul de integrare

în mediul școlar din care copilul face parte. Îndeplinirea cu dificultate a sarcinilor școlare poate să fie la toate disciplinele (globală) sau la un obiect sau o anumită arie curriculară (parțială). Vorbim în acest caz de o inadaptare pedagogică sau instructivă.

Există și inadaptarea comportamentală care se referă la tulburările de relaționare a copilului cu colegii, părinții sau profesorii, la încălcarea regulilor colectivității școlare sau extrașcolare.

Cauzele inadaptării școlare pot fi de natură:

- intelectuală – tulburări ale dezvoltării cognitive generale, identificabile prin teste psihologice de inteligență;
- paraintelectuală – tulburări permanente sau ocazionale ale atenției;
- instrumentală – tulburări de percepție, integrare cerebrală și răspuns motric ce afectează limbajul și psihomotricitatea;
- organică – tulburări care au la origine o etiologie organică;
- afectivă – tulburări prin perturbarea echilibrului emoțional.

Perron R. a constatat că există trei mari tipuri de inadaptare infantilă:

✓ Inadaptarea datorată întârzierilor sau tulburărilor dezvoltării intelectuale, manifestate prin incapacitatea de a oferi răspunsuri adecvate solicitărilor ambianței din cauza deficitului intelectual;

✓ Handicapurile senzo-motorii și tulburările instrumentale care acționează defavorizant în adaptarea armonioasă a copilului la nivelul funcției de recepție senzorială (tulburări de vedere, auz), de expresie (handicap motor, instabilitate psiho-motorie) și a funcțiilor instrumentale (tulburări sau întârzieri ale dezvoltării limbajului oral și scris etc.)

✓ Tulburările și dificultățile de construcție și cristalizare a personalității, referitoare la copiii așa-zis „caracteriali” și manifestate prin conduite inadaptate, agresivitate, bizarerii, în general, comportamente care vizează mai ales

aspectele etico-morale ale conduitei și relaționării sociale.

Sentimentul de insecuritate resimțit de unii elevi care trăiesc în societatea actuală marcată de ritmul accelerat al schimbărilor socio-economice și culturale, de faptul că ei participă la incertitudinile părinților față de viitorul economic și poziția lor, de aparenta libertate excesivă, de sentimentul de neadeziune la niște valori care nu sunt ale generației lor, toate acestea și încă multe altele îi împing uneori pe tineri spre apatie sau agresivitate, negarea societății, anomie, inadaptare, culpabilizarea părinților și profesorilor pentru nerealizările lor.

Invazia generalizată a informaticii și tehnologiei în practica școlii și familiei, dezvoltarea unei automatizări excesive prin care orice este facil și rezolvabil, o întârziere în plan verbal, copilul fiind un etern spectator al imaginilor de pe marile ecrane, televizoare sau monitoare și nu un factor activ al comunicării interpersonale, toate acestea au efecte noneducative.

Este adevărat că aceste situații nu sunt permanente și pot să apară și stări de hiperexcitabilitate, de emotivitate crescută, de impresionabilitate excesivă, stări care nu sunt propice învățării și formării școlare și profesionale și aceasta cu atât mai mult cu cât elevii resimt adesea decalajul între lumea școlii și viața socială reală, trăiesc dramele tensiunilor intra-familiale și mai ales pe cele care se referă la ei înșiși.

Faptul că majoritatea copiilor evoluează spre comportamente adaptate și conduite eficiente impune constatarea că dezvoltarea globală a copilului este un proces adaptativ, rezultat din relația dinamică constrângerii - răspunsuri așteptate și eficiente. Ar fi totuși eronat să se considere că, în întregime, comportamentele inadaptate sunt nejustificate. Există situații când anumite atitudini, considerate acum ca inadaptate, vor putea fi în viitor apreciate ca progresiste, adaptate, exprimând un protest față de constrângeri excesive nedemne și deci inacceptabile.

Din punctul de vedere al dezvoltării psihologice, adaptarea este atât un indicator, cât și un efect al acesteia, rezultat al procesului de diferențiere și organizare prin care se realizează atât echilibrul intern, cât și adaptarea externă. Astfel se explică situațiile de inadaptare manifestate prin comportamente specifice, prin stările de dezechilibru intern al unui individ real și activ în comparație cu unul primitiv al constrângerilor la care trebuie doar să se supună. Fiecare individ este motorul propriei adaptări, care va avea o dinamică relativ comună tuturor și rezultate specifice fiecăruia. Există pentru fiecare copil perioade și conjuncturi maximal favorabile internalizării constrângerilor externe.

În fiecare etapă cronologică de dezvoltare, elevul are resurse, motivații și mecanisme diferite de adaptare. Nivelul de dezvoltare produce și face active noi procese și modalități de adaptare, de planificare, de amânare sau evitare, într-o corespondență mai mare cu realitatea, printr-o analiză prealabilă a situațiilor și controlul mintal al activităților posibile. În acest proces pot apare dezechilibre majore în ceea ce privește maturizarea și integrarea conduitelor adaptate, adică internalizarea constrângerilor. Dacă aceste constrângeri nu acționează progresiv și elastic se ajunge la cristalizarea unei personalități care este structurată pe interdicții, pe mecanisme de inhibiție continuă, fapt care va duce la stări de aparent echilibru, la tensiuni și conflicte interne, în ultimă instanță, la inadaptare.

Evoluția copilului nu este continuă și lineară, ci prezintă momente de stagnare și avânt, dar toate acestea într-o succesiune logică și articulată, fiecare stadiu fiind un nivel de organizare funcțională în echilibru dar care, progresiv, devine insuficient dezvoltării complexe și adaptate. Dezvoltarea și adaptarea presupun stări de inadaptare funcțională relativă și provizorie. Stările de criză temporară sunt adesea provocate inconștient chiar de copilul în cauză pentru că acestea îi oferă prilejul și justificarea schimbării, a descoperirii de noi conduite sau sisteme de

organizare comportamentală. Cronicizarea stării de criză, prelungirea excesivă sau chiar rămânerea într-o perpetuă stare de inadaptare vor trebui să facă obiectul atenției celor avizați, pentru a interveni, atenua sau rezolva aceste situații dramatice.

Nu orice adaptare este acceptabilă și orice inadaptare supărătoare. Oprirea dezvoltării unor structuri care ar fi trebuit să evolueze – chiar dacă până la un anumit moment dezvoltarea acestora a fost armonioasă – nu este un fapt pozitiv; doar o perspectivă genetică poate oferi un răspuns asupra valorii pozitive sau negative a adaptării și / sau inadaptării permițând, totodată, să nu se confunde „palierul de echilibru” – caracterizate prin dominația sistemelor de conduite adaptate – cu stagnarea dezvoltării înaintea maturizării, etapă în care pot să se instaleze „fixații pe conduite inadaptate” [Perron. R., 1992].

Așa cum s-a demonstrat, fenomenul de inadaptare se manifestă printr-o atitudine inadecvată sau de respingere a unor cerințe din mediul școlar și social, concretizată în diferite forme de comportament deviant: minciună, furt, fugă de la școală, vagabondaj, acte de violență etc. Una din cauze o constituie deficiențele mintale (genetice, dobândite). Acestea, la rândul lor, sunt determinate de factori interni (anomalii cromozomiale, tulburări metabolice, degenerative) și factori externi (consum de alcool, intoxicații cu medicamente, radiații, infecții materne, traumatisme crano-cerebrale, subalimentație, infecții, imaturitate organică la naștere).

Alte cauze sunt de ordin afectiv. Ele există la copiii privați de îngrijirea maternă în primii ani de viață.

Cauzele socio-culturale determină și ele unele întârzieri mintale, observate la copiii ce aparțin familiilor cu situație socio – economică inferioară, cu posibilități economice și culturale scăzute. Devierile de comportament le întâlnim și la copiii proveniți din familiile dezorganizate, atrași în microgrupuri antisociale, din familii unde copiii sunt angajați în stările conflictuale

dintre părinți sau li se oferă un regim educativ restrictiv ori excesiv de liberal.

În toate aceste cazuri, dirigenții trebuie să intervină prin terapie educativă, aplicată în colaborare cu profesorii clasei și cu părinții.

Formele de devianță comportamentală pot fi prevenite dacă sunt depistate la prima manifestare și se înlătură cauzele care le-au produs, având în vedere factorii biologici, psihologici și psihosociali, apoi condițiile socio-culturale în care se formează omul ca personalitate.

Examinările medicale și psihologice vor oferi posibilitatea inițierii unor măsuri de reeducare, cum sunt: psihoterapia individuală și de grup, prima asigurând rezultate bune atunci când se stabilește o comunicare adecvată între terapeut și pacient. Mai eficientă este însă terapia de grup, la care participă mai mulți psihoterapeuți.

Ergoterapia sau terapia prin muncă, vizează reintegrarea socială a inadaptatului pe baza resurselor educaționale ale grupului care îl ajută, pornind de la înclinațiile și preferințele lui.

Socioterapia vizează reintegrarea inadaptatului în grup și îl ajută să-și reorganizeze viața satisfăcându-și trebuințele și interesele prin acțiuni socio-utile.

De asemenea, învățarea de către delicvenții minori a unei profesii, convorbirile etice individuale și de grup, studiul de caz, jocul de rol și sociodrama sunt metode care și-au dovedit eficiența.

Consilierea este o activitate extrem de complexă, având valențe educativ-vocaționale, suportiv-terapeutice de rezolvare a problemelor, de deșteptare a conștiinței, de autocunoaștere. De aceea consilierul este cel care poate interveni acordând ajutor competent atunci când într-o școală se constată cazuri de inadaptare. De altfel, așa cum este gândit, procesul de consiliere se adresează problemelor de integrare/adaptare a individului la realitățile

vieții, urmărind stabilirea unui acord între individ și mediu și rezolvarea situațiilor critice ce pot apărea. În școală, principala sarcină a consilierului este de a ajuta elevii să parcurgă etapele procesului de conștientizare, clarificare, evaluare și actualizare a sistemului propriu de valori, totul în vederea unei mai bune adaptări școlare.

La nivel mondial, Conferința Mondială a Counselling-ului de la Paris (august 1998) a scos în evidență câteva din efectele consilierii: diminuarea absenteismului, a abandonului școlar, reducerea delicvenței juvenile, creșterea eficienței învățării și a succesului școlar. Iată de ce este atât de necesară prezența și activitatea consilierului în fiecare școală din țara noastră.

BIBLIOGRAFIE:

Jigău, Mihaela, Factorii reușitei școlare, Editura Grafoart, București, 1998
Perron, R, Les enfants inadaptes, Paris, PUF, 1992

Stoica, Marin, Psihopedagogia personalității, Editura didactică și pedagogică, București, 1996

Despre dislexie și terapia ei

Profesor de sprijin, Cristina Florina Pop

Dislexia este o tulburare de învățare care se manifestă prin dificultatea de a citi și de a pronunța corect anumite cuvinte sau litere, grupuri de litere, cifre și poate afecta inclusiv coordonarea motorie, percepția asupra timpului și a direcției.

Clasificarea dislexiei (Bălaș-Baconschi, 2008, Burlea, 2007):

a) După tipul de inabilități:

- *Dislexia fonematică* caracterizată printr-o extrem de slabă dezvoltare a auzului fonematic. Copiii nu pot face corect analiza și sinteza auditivă a cuvintelor și propozițiilor. Percepțiile auditive sunt fie deformate, fie incomplete.

- *Dislexia optică* caracterizată prin nerecunoașterea literelor ca semne grafice ale fonemelor respective (se referă la tulburările structurilor perceptiv vizuale).

- *Dislexia literală* manifestată prin nerecunoașterea literelor izolate deși copilul le poate copia.

- *Dislexia verbală* manifestată prin incapacitatea copilului de a efectua operații de analiză și sinteză literală sau silabială a cuvântului, formă frecventă în școală.

b) După criteriul genetic:

- *Dislexia constituțională* care este cea mai gravă și mai puțin curabilă, asociată cu o lateralizare rău structurată și cu tulburări de limbaj. Predomină în tulburările grave.

- *Dislexia de evoluție* prezentă în perioada primelor exerciții școlare ca urmare a unei stângăcii nedetectate, a unei orientări labile sau a unei metode neadecvate de învățare. Este mai puțin gravă în simptomatologie.

- *Dislexia afectivă* se caracterizează, în afară de tulburările de limbaj, de structurare spațio-temporală și, ca o reacție de eșec semnificativă, printr-o inhibiție psihogenetică.

c) După etiologie:

- *Dislexia adevărată* sau instrumentală (C. Chassagny) ca urmare a tulburărilor în funcțiile perceptiv.

- *Dislexia falsă* (sau afectivă) ca urmare a curenților afective, a dezinteresului familiei.

- *Paradislexia* caracterizată prin dificultăți de exprimare orală, vocabular sărac, stil infantil, confuzii semantice, lipsă de apetit pentru citit, ortografie fantezistă, inabilități sau dizarmonie în sfera psihomotorie, instabilitate etc.

- *Dislexia pură* - apare la copiii cu inteligență normală, comportament normal, fără tulburări de lateralitate, de schemă corporală, în organizarea și structurarea spațio-temporală.

d) Alte clasificări după criteriul etiologic (Galifret Granjon & Kucera):

- *Dislexie primară spațio-temporală* în care apare deficitul structurilor spațio-temporale.

- *Dislexie secundară sau asimbolică* manifestată prin deficit în mânuirea simbolurilor grafice.

Kucera (apud Bălaș-Baconschi, 2008) prezintă patru tipuri de dislexii:

- *Dislexia în cadrul encefalopatiei ușoare* (foarte gravă);

- *Dislexia ereditară*, formă ușoară, apare în familii cu dislexici;

- *Dislexiile în cadrul encefalopatiilor ereditare* ca forme foarte grave și puțin ameliorabile;

- *Dislexia nevrotică* manifestată fie printr-o formă hipoactivă (dezinteres total), fie hiperactivă (anxietate tensională).

e) După criteriul prognozei, avem:

- *Dislexia evolutivă* (de evoluție, de dezvoltare S. T. Orton, 1937);

- *Dislexia constituțională* care este sinonimă cu cecitatea verbală congenitală; are o determinare genetică și e mai

frecventă la băieți. Este foarte gravă și puțin curabilă, asociată cu o lateralitate rău structurată și cu tulburări de limbaj.

f) După criteriul gradului de deficiență dislexia poate fi considerată: lejeră, medie, gravă și foarte gravă sau minoră, medie, majoră (Mucchielli & Bourcier, 1990).

Dislexia este o tulburare de prelucrare a informațiilor care nu se rezolvă odată cu creșterea copilului, unele caracteristici rămânând prezente pe parcursul întregii vieți a celui în cauză. Există însă metode speciale de terapie pentru dislexie, cum ar fi metoda Meixner și metoda Sindelar cu ajutorul cărora simptomele dislexiei pot fi ameliorate și se pot preveni tulburările în dezvoltarea personalității. Potrivit specialiștilor, succesul acestor metode este influențat, în mare măsură, de recunoașterea timpurie a problemei și de începerea unei terapii adecvate cât mai devreme.

Metoda Meixner a fost experimentată de logoped-psihologul ungar Dr. Meixner Ildikó și are drept scop prevenirea dislexiei și reeducarea citit-scrisului. Este o metodă complexă fonetico-analitico-sintetică logopedică în care se pune accent pe emiterea, analiza și sinteza sunetelor. Această metodă vine în sprijinul copilului dislexic prin folosirea metodelor psihologice și prin faptul că se adaptează la ritmul și nevoile lui, prevenind posibilitatea de a greși.

Principiile care stau la baza metodei Meixner sunt:

1. Principiului pedagogic al gradației, adică învățarea se face în pași mici.

2. Principiul asociației triple în însușirea citit – scrisului. Asociația formei acustice a sunetului (fonemul) cu forma vizuală a literei (grafemul) se leagă cu engrama motrică a articulării sunetului, conștientizând poziția buzelor, poziția limbii, mișcarea corzilor vocale.

3. Principiul prevenirii inhibiției omogene. În procesul învățării alfabetului, metoda Meixner previne apariția inhibiției omogene prin faptul că literele, sunetele asemănătoare ca: m-n, b-d se predau la o distanță mare, într-o ordine aparte.

4. Principiul prevenirii și evitării rigidității gândirii. Din cauza disfuncționalității cerebrale, sistemul nervos și procesele psihice ale copilului dislexic nu funcționează flexibil. Trebuie să știm că numai exersarea multiplă, sub forma jocului didactic, cu multiple exerciții, cu ilustrații manevrabile și corectarea imediată a greșelilor asigură rezultatul dorit.

5. Principiul asigurării atmosferei agreabile, plăcute a activităților cu elevii dislexici. Orele și toate activitățile elevilor dislexici trebuie în așa fel organizate, încât să se asigure un climat plăcut, în care copilul să se simtă bine. Motivația pozitivă continuă, recompensa imediată a tuturor eforturilor îl fac pe copilul emotiv și care obosește repede să depună efort în realizarea rezultatelor dorite, învingând emoția și stresul inhibitor caracteristic copilului dislexic. Prin intermediul metodei de prevenție meixneriană se dezvoltă ariile care contribuie la evitarea apariției și tratarea adecvată a dislexiei și a disgrafiei: vocabularul pasiv și activ, percepția vorbirii, înțelegerea vorbirii, atenția, memoria auditivă, memoria vizuală, diferențierea auditivă fond-formă, discriminarea auditivă, diferențierea vizuală fond-formă, discriminarea vizuală, coordonarea vizuo-motrică, motricitatea, echilibrul, motricitatea fină, schema corporală, orientarea spațială, orientarea temporală, serialitatea.

Metoda Sindelar

Metoda elaborată de către psihologul austriac Brigitte Sindelar vizează identificarea și dezvoltarea acelor capacități cognitive a căror disfuncționalitate cauzează apariția dificultăților de învățare. Programul de

dezvoltare cognitivă Sindelar este o metodă de prevenție și de terapie, destinată copiilor predispuși spre dislexie (5-7 ani) și copiilor dislexici (7-15 ani). Proba ce evaluează funcțiile instrumentale: atenție vizuală și acustică, percepție vizuală și acustică, memorie vizuală și verbal acustică, codare intermodală, percepție serială, motricitate verbală, coordonare vizuo-motorie, orientare spațio-temporală cuprinde un număr de 19 subprobe verbale și nonverbale care se administrează individual și a căror utilizare este relativ ușoară deoarece nu necesită existența unor instrumente deosebite și nu au limitare temporală. Singura cerință emisă este de a crea un mediu favorabil copilului, în care să se simtă bine. Vă prezint în continuare o parte din subprobele metodei Sindelar:

➤ Diferențierea perechilor de imagini – diferențiere vizuală – examinează percepția asemănărilor și a diferențelor cu ajutorul a 10 perechi de imagini.

➤ Diferențierea formelor – diferențiere vizuală – măsoară nivelul percepției în cazul formelor abstracte prin compararea perechilor de imagini.

➤ Identificarea formelor ascunse – discriminare vizuală – urmărește capacitatea de discriminare formă – fond în cazul unor forme abstracte.

➤ Diferențierea perechilor de cuvinte – diferențiere verbală/acustică – măsoară capacitatea de diferențiere auditivă a perechilor de cuvinte identice sau asemănătoare.

➤ Diferențierea perechilor de silabe - diferențiere verbală/acustică – măsoară capacitatea de diferențiere auditivă a perechilor de silabe identice sau asemănătoare. Fiind vorba de silabe, sensul nu poate ajuta copilul în diferențierea acustică.

➤ Identificarea silabei ascunse - diferențiere verbală/acustică - măsoară capacitatea de silabisire a cuvântului auzit și capacitatea de identificare a unei silabe date într-un întreg al cuvântului.

➤ Realizarea conexiunii între imagine și cuvânt – integrare intermodală – se verifică capacitatea de integrare a unor stimuli vizuali și auditivi ca urmare a unei situații de învățare.

➤ Realizarea conexiunii între cuvânt și imagine – integrare intermodală – verifică capacitatea de integrare a unor stimuli vizuali și auditivi ca urmare a unei situații de învățare.

Terapia necesită exersarea zilnică, timp de 10 minute, a unei capacități cognitive disfuncționale, ceea ce presupune o colaborare activă între părinți și specialiștii formați în metoda Sindelar. Primele rezultate pozitive apar după 3 luni de terapie, dar terapia este de lungă durată. După aplicarea corespunzătoare a programului Sindelar, capacitățile cognitive încep să se dezvolte, fapt ce asigură o bază mai solidă în formarea deprinderilor de scris-citit. Exercițiile programului se pot combina și cu alte proceduri de dezvoltare cum ar fi terapia logopedică.

BIBLIOGRAFIE

BIBLIOGRAFIE:

Lemeni, G., 2000, *Monitorizarea progresului în intervențiile de remediere a dificultăților de citire - scris*, București: Editura Corint.

Mucchielli, R., Bourcier, A., 1990, *La dyslexie maladie du siècle*, Paris: ESF.

Talbot, L., 2005, *Pratiques d'enseignement et difficultés d'apprentissage*, Toulouse: Erès, p.222.

Ungureanu, D., 1998, *Copiii cu dificultăți de învățare*, București: Editura Didactică și Pedagogică, R. A.

<http://www.sindelar.at/>

<http://www.meixner.hu/>

Jocul ca modalitate de integrare a copiilor cu CES

Profesor itinerant de sprijin, Cornelia Viorica Filip

Incluziunea copiilor cu CES devine una dintre cele mai stringente probleme psihopedagogice ale mileniului III. Copilul cu cerințe educative speciale este copilul deficient sau aflat în dificultate, care se confruntă cu următoarele probleme: de cunoaștere și învățare, de comunicare și interacțiune, senzoriale și fizice, sociale, emoționale și comportamentale.

Această stare nu-i permite copilului o existență normală sau o valorificare în condiții obișnuite a potențialului intelectual și atitudinal de care acesta dispune și induce un sentiment de inferioritate, ce accentuează condiția sa de persoană cu cerințe speciale. În consecință, activitățile educative școlare și/sau extrașcolare reclamă noi modalități de proiectare și de desfășurare a lor în relație directă cu posibilitățile reale ale elevilor, astfel o să poată veni în întâmpinarea cerințelor pe care elevii respectivi le resimt în raport cu actul educațional.

Premisele de la care pornește procesul incluziunii copiilor cu CES sunt următoarele:

- copilăria trebuie să fie considerată una din marile valori prin ea însăși, nu numai ca etapă de pregătire pentru viața adultă, ea oferind posibilități care nu se mai întâlnesc în fazele următoare ale vieții. Copilăria, în aceste condiții, nu trebuie dominată de pregătirea pentru viață, ci trebuie respectată cerând de la fiecare copil doar atât cât poate da;
- toți copiii trebuie să trăiască în familie sau într-un mediu asemănător acesteia;
- toți copiii pot învăța și au dreptul la învățătură;

- formarea independenței personale se bazează pe încrederea reciprocă dintre copil și adult, pe încurajarea copilului;
- copilul trebuie să trăiască și să aibă experiență de viață în condițiile adecvate oferite de societate.

Dezvoltarea copilului în perioada preșcolară constituie o preocupare nu numai a familiei, ci și a sistemului general de învățământ, prin programele elaborate și derulate de grădinițe. Ele au o influență determinantă asupra formării inteligenței, personalității și a comportamentelor sociale.

În acest sens, toți părinții care solicită înscrierea copilului lor la grădiniță, trebuie primiți cu multă căldură și atenție din partea cadrelor didactice. Un alt element important este participarea tuturor copiilor la programul educativ. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, dar în grupul de la grădiniță, fiecare poate avea un loc, un rol și o valoare. Personalitatea educatoarei depinde în mod semnificativ de reușita programului de incluziune, de la sine înțeles fiind faptul că familiile participante au o sensibilitate crescută, manifestă neîncredere în egalitatea de șanse, vin cu o zestre cultural – intelectuală mai redusă, au potențial financiar extrem de scăzut, ceea ce face colaborarea și parteneriatul cu grădinița să ajungă de multe ori în impas. De aici numai structura personalității educatoarei poate umple și nivela ca un liant legăturile fragilizate ale acestor părinți cu unitatea preșcolară.

Modalitatea cea mai eficientă de integrare a copiilor cu CES la școală este jocul. Este forma prin care ei pot să-și

exprime propriile capacități. Prin joc, copilul capătă informații despre lumea în care trăiește, intră în contact cu alți copii, cu obiecte din mediul înconjurător și învață să se orienteze în timp și spațiu.

Școala, cu mediul ei educațional, este cea care asigură acestor copii socializarea. Jocul de rol, jocul de masă, jocul social, le oferă șansa de a se juca cu alți copii, de a relaționa, colabora, a-și împărtăși dorințe, trăiri. Jocul reprezintă un ansamblu de acțiuni și de operațiuni care urmăresc obiective de pregătire intelectuală, tehnică, morală și fizică a copilului. Elementul de joc imprimă acestuia un caracter mai viu și mai atrăgător, aduce varietate și o stare de bună dispoziție funcțională, de veselie și bucurie, de destindere. Atunci când jocul este utilizat în procesul de învățământ el dobândește funcții psihopedagogice, asigurând astfel participarea activă a copilului la activitățile instructiv-educative, sporind astfel interesul pentru cunoaștere.

Jocurile copiilor devin metodă de instruire în cazul în care ele capătă o organizare și se succed în ordinea implicată de logica cunoașterii și învățării. Astfel, intenția principală a jocului este învățarea care pregătește copilul pentru muncă și viață. Jocul didactic reprezintă o metodă de învățământ în care predomină acțiunea didactică stimulată. Folosirea acestor jocuri didactice aduce variație în procesul de instruire a copiilor cu CES, făcându-l mai atractiv. Activitatea diferențiată, în grupe mici sau cu toți copiii, sub forma jocului, poate duce la descoperiri de adevăruri. Copiii își pot antrena capacitatea de acțiune creativ, își manifestă istețimea, spontaneitatea, inventivitatea, răbdarea, îndrăzneala.

Jocul are puterea, prin conținutul lui, să transmită informații copilului cu CES potrivit nivelului său de percepere, să verifice și să consolideze anumite cunoștințe, priceperi și deprinderi, să dezvolte capacități cognitive, afective și volitive, să educe trăsături ale personalității creatoare, să asimileze modelele de relații interpersonale, să poată forma atitudini și convingeri.

Fie că sunt exerciții-joc sau jocuri creative, de imitație, jocuri motorii, de construcții, jocuri sociale sau jocuri cu reguli, ele trebuie să fie adaptate la deficiența copilului. Numai așa se poate dezvolta un mediu pozitiv în care fiecăruia să-i fie valorificate calitățile. Atitudinea noastră deschisă și constructivă poate să îndepărteze barierele cu care se confruntă copiii cu CES.

BIBLIOGRAFIE:

Radu, Ion, Psihologia educației și dezvoltării, Editura Academiei, București, 1983.

Vrăsmaș, Traian, Învățământul integrat și / sau incluziv, Editura Aramis, București, 2001

Vrăsmaș, Traian, Școala și educația pentru toți, Editura Miniped, București, 2005.

Gherguț, Alois, Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale-strategii diferențiate și incluzive în educație, Editura Polirom, București, 2006.

Terapii și activități recuperative și compensatorii în deficiența mintală

Profesor psihopedagogie specială, Florica Adriana Pavel

Termenul de recuperare este atât de frecvent folosit în psihopedagogia specială, indiferent că este vorba de educație, instrucție sau cercetare, încât semnificația sa majoră și nobilă s-a diminuat sau chiar banalizat. În altă ordine de idei, toți cei care se ocupă, în mod practic de persoane cu deficiențe fac, mai mult sau mai puțin, recuperare. Desigur, recuperarea și/sau compensarea nu se încheie cu acțiunea recuperatorie și/sau compensatorie, căci rezultatele obținute pentru formarea și dezvoltarea psihofizică a indivizilor cu deficiențe, modul în care s-au integrat socio-profesional denotă calitatea proceselor respective. Procesul terapeutic în școlile pentru copii cu cerințe educative speciale este structurat în „Terapia educațională complexă și integrată” cuprinzând cinci module: formarea autonomiei personale, stimularea cognitivă, terapia ocupațională, socializarea și ludoterapia. Toate tipurile de terapie și activități recuperatorii și compensatorii, deși pot avea fiecare în parte autonomie funcțională proprie, conducând la elaborarea de programe educațional-terapeutice distincte, se găsesc într-o relație de interdependență reciprocă. Aceasta relevă în mod pregnant caracterul interdisciplinar, fapt ce are implicații notabile în organizarea și desfășurarea activităților educațional-terapeutice. Fiecare categorie de terapie este un complex de acțiuni terapeutice ce implică o abordare intramodulară între elementele constitutive.

Terapia cognitivă

Stimularea cognitivă vizează consolidarea, sistematizarea, completarea într-o manieră deosebită a procesului de predare-învățare a faptelor, informațiilor, deprinderilor. Stimularea cognitivă, în mod concret, este o reordonare a învățării inițiale. Copilul cu deficiențe medii, severe trebuie să atingă un nivel minim de cultură

generală, să dovedească minime capacități de receptare, de înțelegere și de comunicare a informațiilor. Pentru a adopta o atitudine de autodepășire în plan școlar, elevul deficient mintal este stimulat să-și însușească „cultura instrumentală” (citit-scris, socotit) ca etapă indispensabilă în procesul de pătrundere în lumea valorilor de ordin cognitiv, moral, estetic.

Stimularea cognitivă trebuie să adauge metode suplimentare sprijinirii dezvoltării proceselor cunoașterii, elemente de genul spațiu cultural (domeniul literaturii, artelor, geografic) sau timp istoric, social care să faciliteze adaptarea copilului cu CES la mediu, diminuându-i deficiența. Terapia cognitivă este o metodă de intervenție prin care se urmărește îmbogățirea bagajului de cunoștințe al copilului prin activități instructiv-educative.

Așadar, în munca noastră cu acești copii trebuie să obținem următoarele performanțe:

- copilul să-și comunice necesitățile;
- să învețe să fie cât mai independent;
- să ajute la treburile casnice în măsura posibilităților;
- să frecventeze instituția școlară în funcție de nivelul de adaptare la o colectivitate;
- să dezvolte aptitudini de integrare socială atașându-se de un grup de joc format din copii de aceeași vârstă;
- să îndeplinească sarcini utile în măsura abilităților și posibilităților.

Stimularea cognitivă contribuie la compensarea și recuperarea elevilor cu deficiențe mintale prin activitățile și programele specifice. Acest modul include activități și programe care organizează procesul de cunoaștere, cu nuanțări pentru diferitele procese psihice (memorie, atenție, auz, văz, simț tactil, miros, a capacităților și operațiilor gândirii - analiză, comparație, sinteză, generalizare, abstractizare, concretizare; dezvoltarea perspicacității;

dezvoltarea proceselor de inhibiție voluntară și autocontrolul asupra reacțiilor motrice).

Terapia ocupațională

Terapia ocupațională este un tratament ce se concentrează în a ajuta indivizii pentru a dobândi independență în toate zonele de activitate pe care le desfășoară. Terapia ocupațională oferă copiilor metode variate, activități plăcute, distractive, pentru a îmbogăți deprinderile cognitive, fizice și motorii și pentru a spori încrederea în sine. Cu ajutorul terapiei ocupaționale, un copil cu deficiențe mintale va învăța să interacționeze cu membrii familiei și să dezvolte relații sociale cu alți copii și parteneri de joc.

Ergoterapia sau activitățile de tip lucrativ sunt un mijloc de exprimare, permițând persoanei să creeze în realitate ceea ce a văzut, trăit sau imaginat. Activitățile ergoterapeutice implică gândire, planificare, presupunere și alegere, pentru ca la finalul activității, persoana cu deficiențe mintale să fie mândră că a creat o jucărie, un panou decorativ sau un obiect util. Acest lucru le dă un sentiment revigorant și le conferă un simț al realizării și încrederii în sine, contribuind la structurarea statutului și rolului persoanei, recunoscute din punct de vedere social.

Obiectivele pentru activitățile de terapie ocupațională sunt:

- dezvoltarea deprinderilor manuale
- dezvoltarea respectului față de rezultatele muncii lor
- consolidarea deprinderilor tehnice (ex. tăiat, lipit, îndoit, bobinat, înșurubat și formarea unor noi deprinderi - împletitul, îmbinarea)
- consolidarea abilităților de a finaliza lucrul început și disciplina păstrării materialelor în ordine
- familiarizarea persoanelor cu dizabilități cu diferite materiale, pe care încep să le analizeze în timp ce le folosesc: formă, mărime, culoare, consistență.

Terapia ocupațională este necesară atunci când este afectată performanța în mai multe domenii:

- abilități de motricitate fină: mișcarea și dexteritatea mușchilor mici din mâini și degete;
- abilități de motricitate grosieră: mișcarea mușchilor mari din brațe și picioare;
- abilități vizuo-motrice: deplasarea unui copil pe baza percepției informațiilor vizuale;
- abilități oral-motorii: mișcarea mușchilor din gură, buze, limbă și maxilar, incluzând suptul, mușcatul, mestecatul și linsul;
- abilități de auto-îngrijire: îmbrăcat, hrănit și mersul la toaletă;
- integrare senzorială: abilitatea de a primi, sorta și răspunde la informațiile primite din mediu.

Activitățile ergoterapeutice cu ajutorul uneltelor ajută la dezvoltarea membrelor superioare și contribuie la progresul capacităților de coordonare. În general, prin activitățile de ergoterapie se obține progresul și nu regresul personalității umane, fie ea cu dizabilitate sau nu. Activitățile ergoterapeutice pun accentul pe reeducarea gestualității, a îndemânării, învățarea unor deprinderi noi, utile, dezvoltarea expresivității, adaptarea la efort. Activități ca desenul, pictura, modelajul sunt foarte importante în dezvoltarea proceselor gândirii, pentru o mai bună coordonare oculară și manuală, pentru dezvoltarea motricității fine.

Ludoterapia creează un mediu favorabil manifestării libere a copilului cu deficiențe medii, severe, grave; asigură un climat socio-afectiv plăcut, stimulat în cadrul mediului școlar, asigură flexibilitatea activităților educaționale și de învățare prin joc. Jocul este una din cele mai importante forme de manifestare a copilului. Sub influența jocului se formează, se dezvoltă și se restructurează întreaga activitate psihică a copilului.

Copiii reacționează pozitiv la acest tip de activitate și își pot însuși cunoștințe și comportamente elementare, cel mai ușor, prin joc. Jocul este învățare și terapie recuperatorie; jocul este o formă de terapie care se realizează prin metode și procedee educaționale în scopul recuperării deficitului mintal. Jocul reprezintă o modalitate de relație între individ și lumea obiectelor: o formă de organizare a cogniției și o cale de organizare a cunoașterii.

Jocuri pentru stimularea vorbirii:

- imitarea anumitor sunete : „cum se aude vântul”, „cum face trenul”, „cum face...”
- jocul silabelor și rimelor;
- jocuri de elaborare: continuarea unei povești, continuarea unei propoziții.

Terapia prin artă (art-terapia)

În acest tip de terapie sunt incluse: activități de desen, pictură, modelaj, meloterapie.

Pentru copiii cu deficiențe mintale care au dificultăți în exprimarea prin intermediul limbajului și vorbirii, modalitățile de exprimare artistică le pot fi de un mare ajutor. Pictura, dansul, teatrul și alte forme de artă le conferă acestora posibilitatea de a-și exprima emoțiile și sentimentele, de a împărtăși experiențele lor cu ceilalți, și îi hrănesc din punct de vedere spiritual, dezvoltându-le capacitatea creatoare. Activitățile artistice pot fi un instrument valoros pentru integrarea copiilor cu deficiențe mintale în școală și societate. Teatrul, dansul, muzica, pictura și alte forme de artă permit copiilor să lucreze împreună cu ceilalți, în pofida limitărilor. Copiii învață să socializeze mai bine, să proceseze informațiile mai repede, îmbunătățindu-li-se coordonarea atunci când participă la activități artistice.

Obiectivele art-terapiei:

- dezvoltarea încrederii în sine;
- dezvoltarea simțului artistic și a exprimării artistice;
- familiarizarea cu materialele;
- dezvoltarea deprinderilor manuale;

-dezvoltarea gândirii, limbajului, capacității de menținere a atenției, perseverență, curaj, respect față de rezultatele muncii;

- consolidarea deprinderii de tăiat, lipit.

Terapia prin muzică

Meloterapia a devenit azi un captivant subiect aplicabil în domeniul sănătății minții și a corpului, fiind investigată cu mijloace tehnologice performante, în speranța deslușirii felului misterios în care muzica acționează asupra noastră. Meloterapia este utilizată sub două forme: activă și receptivă. Meloterapia activă presupune existența anumitor abilități și tehnici pe care subiectul trebuie să le posede în mânăuarea instrumentelor muzicale sau chiar în compoziție. Interpretarea vocală, spre exemplu, a unor piese muzicale preferate, pe lângă buna dispoziție pe care o creează, este și un excelent exercițiu de respirație. Terapia prin muzică se definește ca folosirea muzicii în tratamentul diverselor afecțiuni psihologice, accentul fiind pus pe dobândirea de competențe non-muzicale și comportamente determinate de către un terapeut, prin evaluare sistematică și printr-un plan de tratament prestabilit.

Persoanele cu întârzieri de dezvoltarea psihică sau cu dizabilități de învățare răspund foarte bine la o astfel de terapie. Răspunsurile pot varia de la o simplă clipire, la un zâmbet sau la vocalizare, la cântat sau dans. Terapia prin muzică le oferă pacienților oportunitatea de a se exprima. În plus, se pare că terapia prin muzică este una dintre cele mai bine primite de către pacienți. Persoanele suferinde pot avea probleme motorii sau alte probleme fizice. De aceea, folosirea vocii sau a unui instrument muzical pentru a cânta, indiferent de calitatea sunetelor rezultate, demonstrează abilitatea de a crea sunetele respective, lucru care crește stima de sine a persoanelor în cauză. Cântatul la diverse instrumente crește încrederea în sine, dezvoltând și abilitățile de mișcare.

Experiențele muzicale sunt utile și în asimilarea unor cunoștințe despre corp, culori, numere, bani sau forme. Desigur, obiectivul nu este creșterea gradului de inteligență sau a performanțelor muzicale, ci stimularea calităților cognitive care ajută persoana respectivă să se descurce mai bine în cadrul comunității. Terapia prin muzică poate îmbunătăți, printre altele, abilitatea de a reține informații. Spre exemplu, numele animalelor pot fi reținute mai ușor dacă în timp ce sunt privite fotografiile cu animale, se aude un fundal cu o melodie despre fermă. Terapia prin muzică ajută și la dezvoltarea interacțiunii sociale, în cazul terapiei de grup. Spre exemplu, copiii pot fi încurajați să cânte numele celorlalți, odată cu terapeutul, să ofere instrumente muzicale celor din jur și să cânte împreună la ele. Indiferent de cât de grave sunt afecțiunile psihice ale copiilor, terapia prin muzică stimulează capacitatea creativă și expresivă a ființei, aducând uneori rezultate miraculoase.

Muzicoterapia și terapia cognitivă

Muzica special creată pentru copii trebuie să fie accesibilă puterii lor de receptare, să declanșeze imagini cu valoare cognitivă, activând transferul de elemente de comunicare. Deprinderile muzicale ritmice, melodice, armonico-polifonice, pot fi prezentate și consolidate gradat, constant, în funcție de vârstă și de gradul de handicap, astfel încât să se ajungă la înțelegerea unor lucrări muzicale mai complexe, să educe și să dezvolte anumite procese cognitive cum ar fi: atenția distributivă și concentrată, memoria, afectivitatea și creativitatea. Pe baza creșterii receptivității analizatorului auditiv se dezvoltă calitativ percepțiile și reprezentările și, pornind de la acestea, toate celelalte procese psihice de cunoaștere implicate în evoluția favorabilă a copilului. Pe măsura dezvoltării acestora se dezvoltă și gândirea, cea mai productivă dintre procesele psihice, prin intermediul ei copilul trecând de la explorarea senzorială și motrică la realizarea de operații logice. Mai mult ca orice, stimulul exterior,

muzica, declanșează și întreține un timp mai îndelungat atenția copiilor, stimulează memoria și facilitează interacțiunea.

Muzicoterapia și limbajul

Prin meloterapie limbajul se dezvoltă atât sub aspectul pronunției corecte, cât și al îmbogățirii vocabularului. Sincronizarea dintre linia melodică și pronunțarea corectă, pe silabe a textului pot regla echilibrul dintre expirație și inspirație și facilita coordonarea dintre respirație, pronunție și mișcare.

Muzicoterapia și integrarea socio-afectivă

Cele mai atractive jocuri pentru copii sunt jocurile muzicale, cele ritmice și dansurile. Prin intermediul acestora este facilitată integrarea în colectivitate. Copiii sunt încurajați să se asculte individual, să îi asculte pe ceilalți, să se sincronizeze în dans după un anumit ritm, să își crească capacitatea de autocontrol, spiritul de ordine și disciplină. Astfel, meloterapia facilitează reacții directe afective care prefigurează atitudinea viitoare a copilului față de membrii microgrupului social din care face parte. În consecință, muzica oferă acea stare emoțională care constituie specificul ei ca artă, iar funcția ei estetică și socio-afectivă se bazează pe aceasta.

Terapia prin dans

Prin intermediul muzicii, ritmului și stimularea limbajului, copiii cu deficiențe mintale își pot dezvolta o înțelegere a corpurilor lor în timp ce se mișcă, învață să comunice și să interacționeze cu colegii lor, să-și dezvolte deprinderile necesare pentru rezolvarea de probleme și să învețe deprinderi noi de mișcare, dezvoltându-și capacitatea pentru exprimarea creativă. Copiii au potențialul de a-și extinde mișcările repertorii și să și le dezvolte prin intermediul dansului. În timpul sesiunii de dans, copiii pot lua inițiativa în timp ce se concentrează pe mișcări, ceea ce reflectă propriile lor sentimente, idei, abilități și interese, îmbunătățindu-și în același timp

mobilitatea generală ceea ce va influența în mod pozitiv sănătatea lor.

Programele terapeutice și educaționale s-au concentrat tradițional pe dezvoltarea unor deprinderi sau aspecte specifice controlului motoriu, cum ar fi dezvoltarea tonusului muscular, pentru a spori progresul copiilor cu dificultăți motorii. Multe programe au fost dezvoltate cu scopul sporirii învățatului și îmbunătățirii comportamentului motor. Pentru copii, aceste programe au fost adesea foarte bine structurate, cu o concentrare pe deprinderile funcționale și secvențiale, lăsându-le oportunități reduse de a crea sau explora.

BIBLIOGRAFIE:

Burlea, G. (2007). Tulburările limbajului scris-citit. Editura Polirom.

Cucoș, C. (2006). Pedagogie. Editura Polirom, București.

Cerghit, I. (2006). Metode de învățământ. Editura Polirom.

Crețu, E. (1999). Psihopedagogie școlară pentru învățământul primar. Editura Aramis.

F. K., Wiseman, K. A. Alford, V. Tybulewicz, E. M.C. Fisher (2009). Down syndrome-recent progress and future prospects. Human Molecular Genetics, Vol. 18,

Jobling, A., Naznin V. B., Doug N. (2006). Children with Down Syndrome: Discovering the Joy of Movement. Journal of Physical Education, Recreation & Dance; ; 77, 6.

Mușu, I., Taflan, A. (coord.) (1997). Terapia educațională integrată. Ed. Pro Humanitate.

Sistemul de comunicare prin schimb de imagini (PECS)

Profesor educator, Ioana Silaghi

Sistemul de comunicare prin schimb de imagini a fost creat pentru a-i ajuta pe copiii cu tulburări din spectrul autist să achiziționeze deprinderi funcționale de comunicare (Bondy și Frost). PECS reprezintă acronimul pentru *Picture Exchange Communication System* și este o formă de comunicare augmentativă și alternativă.

Metoda subliniază importanța unei relaționări din partea copilului cu interlocutorul, mai mult decât o simplă atitudine de așteptare a unor semnale la care să reacționeze.

Avantajele se referă la:

- Schimbul de informații este intenționat, clar și ușor de înțeles.
- Copilul inițiază interacțiunea.
- Comunicarea are sens, este în funcție de interesul copilului, fiind puternic motivantă.

Prin această metodă, copilul este învățat să inițieze comunicarea folosind imagini, diferiți itemi, pentru a avea un rezultat concret în context social. Tipul simbolurilor pentru reprezentare trebuie să fie individualizat pentru a asigura împlinirea nevoilor specifice și a abilităților copiilor. În general, copiii pot folosi desene, imagini decupate din reviste, pictograme, fotografiile sau obiecte de referință; acestea trebuie lipite pe cartonașe adaptate cadrului băncuței de comunicare și sunt folosite în activități individualizate. Baza teoretică pe care a fost construit acest sistem se află în teoriile lui B.F. Skinner 1957, detaliate în lucrarea *Verbal Behavior*. Astfel, operațiile verbale sunt învățate sistematic folosind strategii de achiziționare a conceptelor și de

consolidare, care în final determină comunicarea independentă.

Nivelurile care trebuie parcurse în cadrul metodei PECS, după Frost și Bondy, sunt următoarele:

Nivelul I. *Experiențe senzoriale asistate*, respectiv aspectele funcționale în urma cărora copilul va fi recompensat și astfel încurajat. Un prim pas în PECS este determinarea itemilor preferați de copil. După identificarea itemilor preferați, se fac activități specifice de asociere a lor cu reprezentarea bidimensională, prin imagine sau reprezentare tactilă; aceasta este prima etapă de schimb de informații de la obiect la reprezentare. Este important ca mediul în care se desfășoară rutina să cuprindă itemii preferați, pentru o mai bună memorare și interacțiune. Acordarea de oportunități pentru experiențe senzoriale diversificate, în contextul comunicării totale, este de importanță majoră.

Nivelul II. *Încurajarea spontaneității* se referă la lărgirea sferei de intenții de comunicare. Copilul este provocat să folosească, pentru a iniția comunicarea, cartonașele cu reprezentările itemilor, prin plasarea acestora pe palma interlocutorului. Este importantă evitarea răspunsului pasiv; activitățile din această etapă implică interacțiune și răspuns activ prin oferirea itemului concret corespunzător. Copilul achiziționează o deprindere funcțională cu efect imediat, ceea ce îi oferă un sentiment de control asupra mediului, fiind un pas important spre independență. La primele două niveluri nu se folosesc indici verbali, accentul punându-se pe imitație și comportament, în funcție de un număr variabil de itemi. În acest moment,

cartonașele-reprezentările trebuie să fie disponibile copilului; de aceea, ele trebuie organizate în funcție de categorii sau să rămână un anumit timp atașate de obiectul concret. La nivelul acesta, proximitatea profesorului este limitată progresiv pentru a lărgi sfera de acțiune a copilului.

Nivelul III. *Discriminarea simultană a imaginilor* prin introducerea gradată a unor reprezentări adiționale. Inițial i se dau copilului spre diferențiere itemi care prezintă același context, dar diferă din cauza preferințelor. Se poate așeza și roti cartonașul pentru dezvoltarea capacității de percepere sintetică a copilului, astfel încât acesta să nu fie amăgit și ghidat de aspecte particulare. Activitățile se desfășoară organizat, la o băncuță de comunicare, care să ofere posibilitatea ca toți itemii să fie așezați corespunzător. Este necesară motivarea continuă a copilului și oferirea de condiții optime pentru diferențiere. Dacă apar dificultăți în reprezentările simbolice, se poate apela, la început, la obiecte în miniatură, fragmente din itemi, obiecte de referință, care vor fi schimbate în reprezentări. În această fază se realizează corespondența dintre indicațiile copilului despre ceea ce vrea prin imagine și ceea ce este selectat din setul de itemi motivaționali concreți. De asemenea, în activitatea de discriminare și identificare a itemilor trebuie identificate recompensele - fie o recompensă concretă, fie o apreciere verbală.

Nivelul IV. *Construirea și structurarea propozițiilor*: Acest nivel se accesează atunci când sistemul de comunicare conține 12-20 de reprezentări funcționale. Este necesar ca imaginile folosite să fie reduse la o dimensiune compatibilă cu particularitățile băncuței sau cărții de comunicare. Ulterior, în funcție de numărul cartonașelor folosite, este necesară

organizarea acestora pe categorii: jucării, activități, mâncare, persoane. Cartonașele care reprezintă nevoi personale pot fi codate în funcție de culori, în cutii diferite. Pentru a cere ceva, copilul este învățat să folosească formula *Eu doresc ...* completând-o apoi cu itemi din sistemul de comunicare organizat pe categorii. Învățându-l pe copil această formulare, crește complexitatea schimburilor comunicative pe care acesta le va folosi ulterior. Noile experiențe cu cartonașe sunt menținute în această fază prin plasarea într-o propoziție pentru ca interlocutorul să înțeleagă secvențialitatea. Propoziția formată din cartonașe se alcătuieste pe un suport special. La început *eu doresc* se folosește un singur cartonaș, apoi se separă pe două cartonașe. Cartonașul pe care îl va adăuga în continuare va reprezenta o nevoie identificată de copil. În acest stadiu, intervenientul trebuie să continue adaptarea mediului, astfel încât copilul să aibă pe parcursul zilei oportunități de comunicare. Un alt aspect al comunicării spontane implică încurajarea copilului pentru a cere itemi care nu sunt în cadru. Copilul este încurajat să ceară itemii în funcție de cutiile în care se află, el apelând astfel la itemi pe care nu îi percepe direct, dar despre care știe că există. El reușește astfel să folosească 20-50 cartonașe, cu diferiți interlocutori.

Nivelul V. *Răspuns la întrebarea ce dorești?* Pe parcursul acestei etape, copilul este învățat să răspundă prin selectarea itemilor corespunzători. Un răspuns corect garantează îndeplinirea dorinței, urmărindu-se mai apoi dezvoltarea independenței în comunicare. De asemenea, se pot face exerciții de identificare în care itemii doriți sunt sau nu prezenți. Oportunitățile pentru cereri spontane trebuie să fie numeroase pentru ca dorința copilului să nu fie dependentă de întrebare.

La sfârșitul acestui stadiu, copilul poate răspunde spontan, folosind itemi și acțiuni corespunzătoare dorințelor.

Nivelul VI. *Formarea deprinderilor de a denumi itemi în cadrul răspunsurilor la întrebări.* Până în acest stadiu, copilul folosește funcția de a cere în situații variate și cu diferiți interlocutori.

Scopul nivelului VI este de a-l învăța pe copil o nouă funcție comunicativă: etichetarea sau denumirea itemilor. Inițial, copilul interacționează cu obiectele cerute, nu cu cele preferate. Metoda de predare este cea denumită *delayed prompting* (inițiere întârziată) - profesorul așează un item pe suprafața de lucru, apoi cartonașul corespunzător pentru *eu văd - eu am* și efectuează activități prin care asociază *eu văd - eu am* cu itemii prezentați într-o propoziție corectă; ulterior, acesta oferă copilului o mică recompensă care să nu aibă nici o legătură cu itemul prezentat anterior și îl încurajează să descopere și ceilalți itemi pregătiți pentru susținerea dialogului.

Dincolo de nivelul al VI-lea: introducerea conceptelor lingvistice adiționale. La sfârșitul nivelului VI, vocabularul este asociat unui număr de 30-50 de itemi care pot fi ceruți, denumiți și categorizați. Scopul fundamental este îmbogățirea repertoriului funcțional al comunicării prin adăugarea unor termeni variați la vocabularul deja existent, dezvoltarea funcțiilor comunicative și diferențieri în răspunsuri negative-afirmative. Copilul învață, pe lângă substantive și adjective, verbe, concepte spațiale-adverbe. Itemii din vocabular sunt învățați prin includerea lor în funcții preexistente; copilul este învățat să ceară, de exemplu, o prăjitură mare, un creion roșu,

un pahar plin și să facă afirmații despre activitățile sale și ale celorlalți (Bondy, Frost, L.).

BIBLIOGRAFIE:

Bondy, A., Frost, L. (2009). „*The Picture Exchange Communication System*”. *Clinical and Research application, in Mirinda P.Iacono T., (Eds), Autism Spectrum Disorders and ACC Baltimore, Paul H. Brookes Publishing Co.*

Tufar I.(2015). *Sisteme de comunicare augmentative și alternative. În A. Roșan (coord), Psihopedagogie specială. Modele de evaluare și intervenție, Iași, Ed. Polirom.*

Autismul

Profesor psihopedagog, Camelia Zaha

Polihandicapul reprezintă o asociere de două sau mai multe handicapuri la una și aceeași persoană, cele două deficiențe fiind, de regulă, consecutive una celeilalte. Unul din ele este autismul.

Termenul de „autism” este derivat din cuvântul grecesc „autos”, care înseamnă „sine însuși”. Acest termen a fost pentru prima oară introdus în psihiatrie în anul 1911 de către E. Bleuler, în lucrarea sa „Grupa schizofrenicilor”. Este un polihandicap ce presupune o excesivă închidere a persoanei în sine, o desprindere de realitate, cu o intensificare a vieții imaginative. Psihiatrul american L. Kanner va descrie sub termenul de „autism infantil precoce” un tablou diferit al schizofreniei infantile, caracterizat, după el, printr-o incapacitate a copilului mic, de a stabili contacte afective cu mediul. Putând apărea foarte de timpuriu (înaintea vârstei de 2 ½ ani) și fiind mai frecvent la băieți decât la fete (de 2 până la 4 ori mai mult), acest polihandicap presupune o serie de caracteristici specifice: existența unor dificultăți de limbaj și de comunicare, a unor discontinuități în dezvoltare și învățare, a unor deficiențe perceptuale și relaționale, a unor tulburări acționale și comportamentale, precum și disfuncționalități ale proceselor, însușirilor și funcțiilor psihice.

Copilul autist se caracterizează prin lipsa nevoii de comunicare, limbajul acestuia având un accentuat caracter solilocvic și o structură gramaticală imatură. Sunt prezente frecvent ecolalia întârziată, verbalizările și inversarea pronumelor (tu în loc de eu, existând o discrepanță între posedarea vocabularului și abilitatea de a-l folosi ca mijloc de comunicare socială. Specifice acestui polihandicap sunt:

- dificultățile perceptuale (ex.: lipsa reacțiilor la stimuli foarte puternici, atracția

pentru obiecte/stimuli nerelevanți pentru un copil normal);

- dezvoltarea paradoxală pe diferite paliere (ex.: învață ușor să facă înmulțiri, dar nu poate să numere până la 10);

-tulburările acționale și comportamentale (stereotipii-gestuale sau sub forma activităților repetitive-comportamentele de automutilare și de autostimulare - tactilă, kinestezică, auditivă, vizuală);

-întreaga activitate psihică presupune disfuncționalități, acestea manifestându-se la nivel afectiv-motivațional (lipsa de interes pentru contact social sau pentru trăirile celor din jur, imaturitate afectivă), cognitiv (anomalii în dezvoltarea aptitudinilor cognitive, etc.).

Capacitatea intelectuală a autistului nu poate fi calificată ca diminuantă sau absentă ca la copilul deficient mintal. La copilul autist se poate vorbi despre faptul că își pune în practică această capacitate intelectuală numai într-un mod foarte selectiv, nedezvoltând-o, în cele din urmă manifestând carențe și insuficiențe la nivelul unei debilități profunde. Astfel, deficiențele de relaționare și de comunicare, senzoriale, afective și cognitive, influențează în mod negativ dezvoltarea personalității copilului autist.

Etiologia autismului a stârnit serioase controverse între partizanii organogenezei și cei ai psihogenezei, în fapt geneza acestui polihandicap fiind multifactorială. Teoriile psihogene (B. Bettlheim, M. Mahler, Tustin) susțin interpretarea autismului ca retragere a subiectului față de tot ceea ce a fost perceput rece, ostil și pedepsitor în mediul înconjurător, cauza fiind reprezentată de carențele educaționale și afective ale copilului. Cercetările recente arată totuși că nu se poate stabili o legătură absolută între autismul infantil și comportamentul

părinților. Teoriile organogenetice (A. Van Krevelin, L. Bender, Rimland) analizează autismul ca rezultat al unor disfuncții de natură biochimică sau de dezvoltare insuficientă a creierului. Potrivit acestor abordări, autismul apare ca rezultat al unui defect înnăscut sau precoce achiziționat în echipamentul biologic al copilului. Teoriile comportamentale (Fester, J.K.Wing) iau drept origine a sindromului autist exteriorul, mediul, polihandicapul luând naștere dintr-un șir de comportamente învățate pe fondul unor recompensări și pedepse aplicate repetitiv copilului de către adult. Din perspectiva etiologică, în producerea autismului pot concura o varietate de factori care se subsumează oricăreia dintre cele trei teorii anterioare.

Pentru a putea trata și recupera copilul autist trebuie cunoscute evoluția și prognosticul bolii, precum și factorii care o influențează (IQ-coeficientul de inteligență al copilului, etiologia polihandicapului, vârsta copilului, depistarea precoce a semnelor specifice acestei polideficiențe). În abordarea recuperatorie a cazurilor de autism există mai multe modalități de intervenție:

-abordarea psihomedicală (tratamentul fiind axat pe diminuarea anxietății și a agitației copilului autist și folosirea chimioterapiei, a electroșocurilor, a „masajului sugarului”, cu origine în masajul indian);

-abordarea psihologică (cu variantele ei: psihodinamică - presupunând îndepărtarea copilului de acasă și plasarea lui în alt mediu, metoda comportamentală, aplicată atât copiilor autiști - sistem întărire - stingere - pedepsire, cât și părinților lor - aceștia învățând să fie terapeuți pentru proprii copii și metoda existențial - umanistă, ce presupune plasarea autistului într-un mediu cald, potențial furnizor de resurse pozitive pentru copil).

Alte strategii de tratament se focalizează pe următoarele obiective:

- stimularea dezvoltării normale a copilului autist;
- dezvoltarea motricității;
- căpătarea autonomiei personale;
- creșterea calității relațiilor sociale;
- dezvoltarea cognitivă pe fondul reducerii rigidității și înlăturării problemelor de comportament non-specifice (de somn, nutriție, accese de furie, angoase, comportamente disruptive);
- dezvoltarea limbajului etc.

Pentru a atinge aceste scopuri este necesară dezvoltarea jocului la acești copii cu polideficiență, jocul fiind poate cel mai eficient mijloc de intervenție recuperatorie în cazul copilului cu autism.

Managementul stresului

Profesori psihopedagogie specială: Viorel Sim și Ivan Iambor

Un psiholog îi învață pe cursanții lui despre „managementul stresului”. A luat un pahar de apă și s-a plimbat prin sală ... în liniște. Toată lumea aștepta o întrebare de genul „este pe jumătate plin sau pe jumătate gol?”. La un moment dat s-a oprit, a ridicat paharul și și-a întrebat cursanții: „Cât de greu este acest pahar cu apă?” Mirați, cursanții au dat răspunsuri: între 250 și 500 ml. Răspunsul psihologului a fost următorul: „Greutatea absolută nu contează. Contează cât timp îl vei ține ridicat. Un minut - nici o problemă. O oră - o durere de braț. O zi - îți paralizează brațul. În fiecare din aceste 3 cazuri greutatea paharului nu se schimbă. Se schimbă doar timpul ... și cu cât e mai lung, cu atât mai greu este. Stresul și grijile din viață sunt asemenea paharului cu apă. Dacă te gândești puțin la ele ... nu se întâmplă mare lucru. Dacă te gândești mai mult la ele ... începe să te doară sufletul. Dacă te gândești tot timpul la ele - îți paralizează mintea, nu mai poți să faci nimic. De aceea este important să te eliberezi de stres. Pune paharul jos! Ce este STRESUL? Regula de aur a contemporaneității occidentale – „Time is money” – presează omul zilelor noastre la o continuă fugă după succes, după îndeplinirea cât mai multor obiective într-o perioadă cât mai scurtă. Fiind o resursă limitată, ea a fost tratată ca orice altă resursă limitată descoperită de om de-a lungul istoriei – a început să fie exploatată la maxim. Tensiunea aceasta continuă la care sunt supuse persoanele care lucrează, precum și alți factori, dau naștere fenomenului generalizat al stresului. De

aceea din ce în ce mai mulți angajatori încep să acorde o atenție mai mare decât în trecut efectelor produse de stres asupra angajaților lor. Cea mai potrivită definiție ar fi: reacțiile adverse, în plan psihic și fiziologic, pe care le are o persoană atunci când nu este capabilă să facă față solicitărilor la care este supusă. O înțelegere a semnificației stresului poate fi găsită în literele care compun cuvântul STRES:

„S” (strenght) – „lupta pentru putere” fizic, emoțional, intelectual și spiritual;

„T” (traffic control) „lupta pentru a-ți controla gândirea”;

„R” (re-design) – „lupta pentru remodelare”;

„E” (erase) – „depășește momentul”; „criza”; „treci peste”; „fii deasupra situației”;

„S” (sharing) – „a împărtăși” cu ceilalți bunăstarea, cunoștințele, sarcinile de serviciu etc.

Ce este managementul stresului?

Managementul stresului se referă la ameliorarea stresului și în special a stresului cronic, cu scopul îmbunătățirii funcționării zilnice. Managementul stresului a fost dezvoltat pornind de la premisa că stresul nu este un răspuns direct la agentul stresor, ci mai degrabă la resursele și abilitățile persoanei de a media răspunsul la agentul stresor. Care sunt factorii de stres ocupațional? Într-un amplu studiu cu privire la stres, majoritatea evenimentelor din viață care sunt în strânsă legătură cu apariția stresului (de exemplu: decesul soțului/soției, divorțul, moartea unei rude apropiate, accidente sau boli, pierderea

locului de muncă, pensionarea, schimbarea situației financiare etc.) provin din cadrul existenței casnice și sociale, și nu de la serviciu. Însă, performanța profesională va fi influențată negativ de existența casnică și socială.

Reacția corpului nostru la stres se produce în trei etape:

Reacția de alarmare: se declanșează mecanisme psihologice: corpul produce adrenalină pentru a combate stresul și a readuce totul sub control, inima bate mai tare, respirația devine mai rapidă, mușchii se tensionează – aceste reacții au rolul de a ne proteja.

Reacția de adaptare: dacă după reacția de alarmare persistă stresul, în a doua etapă apare reacția de adaptare prin secreția de hormoni, ca răspuns al corpului pe termen lung la stimulii stresanți. În cazul în care reacția de adaptare durează mult în timp, fără a fi întreruptă de etape de relaxare, pot apărea dezechilibre, oboseală, iritabilitate, lipsă de concentrare.

În etapa a treia apare epuizarea fizică și mentală, corpul își pierde rezervele de energie și imunitatea, declanșându-se boala.

Din fericire, avem la îndemână mai multe abilități pentru managementul stărilor de stres prelungite, pentru a rămâne calmi chiar și în situații de presiune mare:

- ✓ abilități de acțiune – în care acționăm pentru confruntarea cu problema care cauzează stresul, adesea prin schimbarea mediului sau a situației în sine;
- ✓ abilități emoționale – atunci când nu avem puterea de a schimba situația, dar putem schimba modul de interpretare a situației și emoțiile sau sentimentele pe care le avem față de acea situație dată;

- ✓ abilități de acceptare – în cazul în care ne confruntăm cu situații pe care nu le putem schimba și nici nu ne putem controla emoțiile, atunci trebuie să ne focusăm să supraviețuim stresului.

Contribuția exercițiului fizic în îmbunătățirea condiției fizice și a combaterii îmbolnăvirii a fost dovedită de multă vreme, medicii încurajând dintotdeauna un stil de viață activ. De asemenea, exercițiul fizic este considerat de importanță vitală în menținerea stării de sănătate fizică și reducerea nivelului de stres. În acest material veți găsi recomandări utile cu privire la integrarea sportului în viața de zi cu zi.

Studiile arată că exercițiile fizice contribuie la reducerea stării de oboseală, îmbunătățirea atenției, a concentrării și pe ansamblu a stării cognitive. Acest lucru poate fi de mare ajutor atunci când stresul ne consumă energia și ne afectează capacitatea de concentrare.

Atunci când stresul este puternic sau prelungit acest lucru poate afecta mintea noastră, care prin multiplele sale legături poate afecta întregul organism. *Legătura dintre minte și corp se manifestă în ambele direcții, astfel că dacă organismul nostru este bine, echilibrat, acest lucru se răsfrânge și asupra creierului nostru.* Exercițiul și activitatea fizică declanșează secreția endorfinelor în corpul nostru, substanțe chimice care au ca efect reducerea durerii, îmbunătățind și calitatea somnului, care la rândul său duce la relaxare.

Oamenii de știință au descoperit că practicarea regulată a activităților fizice (aerobic) duce la scăderea nivelului general de tensiune, la stimularea și stabilizarea dispoziției generale, îmbunătățirea somnului și a stimei de sine. Aproximativ 5 minute de exerciții de tip

aerobic zilnic pot avea efecte de diminuare a anxietății.

Relația exercițiu fizic - tulburări de anxietate

Stresul și anxietatea sunt normale și fac parte din viața oricărei persoane, însă tulburările de anxietate, care afectează circa 40 de milioane de adulți, reprezintă problema de sănătate mintală cel mai frecvent întâlnită. Beneficiile exercițiilor fizice se pot prelungi dincolo de diminuarea nivelului de stres către ameliorarea anxietății și a tulburărilor psihice asociate ei.

Psihologii care s-au ocupat de influența exercițiului asupra stărilor anxioase și depresiei au constatat că 10 minute de plimbare aduc același beneficiu ca 45 minute de exercițiu aerobic. Studiile arată că exercițiul fizic poate determina o îmbunătățire rapidă a stării dispoziționale depresive asupra unui număr semnificativ de oameni. Deși efectele pot fi de scurtă durată, ele demonstrează că o simplă plimbare sau o simplă activitate fizică poate oferi câteva ore de ameliorare a dispoziției, la fel cum se întâmplă în cazul unei aspirine luate pentru o durere de cap.

Știința a oferit de curând dovezi asupra faptului că oamenii activi din punct de vedere fizic au niveluri mai scăzute ale anxietății și depresiei comparativ cu oamenii sedentari. Exercițiul poate contribui la îmbunătățirea stării de sănătate mintală prin faptul că ajută creierul să facă față mai bine stresului. Într-un studiu desfășurat pe o durată de 5 ani, cercetătorii au descoperit că exercițiul fizic practicat regulat reduce cu 25% riscul de a dezvolta depresie sau vreuna dintre tulburările de anxietate.

Exercițiul fizic ca parte a terapiei

Potrivit unor studii, practicarea regulată a exercițiilor fizice funcționează

similar cu medicația în reducerea simptomelor anxietății și depresiei, iar efectele pot fi de lungă durată. O ședință de exerciții fizice poate contribui la reducerea simptomelor pentru câteva ore, iar practicarea acestora cu consecvență, pe o perioadă mai lungă de timp, reduce semnificativ prezența lor de-a lungul timpului.

Deși exercițiul are efecte pozitive asupra majorității oamenilor, sunt și studii care afirmă că pentru alții activitatea fizică nu are aceleași beneficii în reducerea anxietății sau pare să nu producă un efect atât de semnificativ asupra stării de sănătate psihică.

La fel ca toate formele de terapie, efectul poate varia: unii oameni pot răspunde pozitiv la exercițiul fizic, în vreme ce alții par să nu beneficieze de pe urma sa în sensul îmbunătățirii dispoziției, iar alții pot obține doar o ameliorare de scurtă durată. Cu toate acestea, cercetătorii afirmă că efectele benefice ale exercițiului asupra stării de sănătate fizică nu sunt puse sub semnul întrebării, iar oamenii trebuie încurajați să rămână fizic activi. Mai multe despre acest subiect găsiți în: *Exerciții pentru starea dispozițională și anxietate. Strategii probate pentru a depăși depresia și îmbunătățirea stării de bine*, de Michael W. Otto, și Jasper A.J. Smits (Oxford University Press, 2011).

Sfaturi legate de exercițiul fizic:

rămâi sănătos, gestionează stresul

Cele mai recente principii directe stabilite de specialiștii din domeniu referitoare la exercițiul fizic recomandă cel puțin 2 ore $\frac{1}{2}$ de activitate fizică de intensitate moderată (ex. o plimbare în pas viov), săptămânal, 1 oră $\frac{1}{4}$ de activitate fizică intensă (precum jogging sau înot) sau o combinație a celor două.

3. DIN PRACTICA DIDACTICĂ

PROIECT DE ACTIVITATE DIDACTICĂ

Profesor educator, Alexandra-Lavinia Iepure

CLASA: Preg. și I/DMS

ARIA CURRICULARĂ: Terapia educațională complexă și integrată

DISCIPLINA: Terapie ocupațională

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE: Tehnici manuale fundamentale și coordonare motrică

SUBIECTUL LECȚIEI: „Floarea zâmbitoare”

TIPUL LECȚIEI: formare de priceperi și deprinderi

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ:

2.4 Exersarea tehnicilor de lucru utilizate în activitățile de terapie ocupațională

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

O1- să denumească materialele și instrumentele de lucru utilizate (diferențiat, în funcție de particularitățile psihice ale elevilor);

O2- să-și încălzească mușchii mici ai mâinilor;

O3- să picteze floarea folosind tehnica picturii cu hârtie creponată;

O4- să lucreze curat și îngrijit (diferențiat, în funcție de particularitățile psihice ale elevilor).

STRATEGII DIDACTICE:

Metode: conversația, explicația, demonstrația, exercițiul, observația, turul galeriei

Mijloace: planșa model, imagine cu o floare, hârtie creponată roșie și verde, pensule, pahare, apă, șervețele, farfurii, CD cu muzică, DVD-player, laptop

Forme de organizare: individuală și frontală

EVALUARE: orală

DURATA: 45'

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII DIDACTICE

Nr. crt	Evenimentul didactic	Ob.op.	Conținutul științific	Strategii didactice			Evaluare
				Metode și procedee	Mijloace de învățământ	Forme de organizare	
1.	Moment organizatoric		Asigurarea unui climat favorabil pentru buna desfășurare a activității: - aerisirea clasei - aranjarea materialului - distribuirea materialelor fiecărui copil	Conversația		Frontal	
2.	Captarea atenției		Vom asculta și vom viziona clipul de pe YouTube ”Cele mai frumoase flori”.	Conversația	Laptop	Frontal	Stimularea interesului pentru activitate
3.	Anunțarea temei și a obiectivelor		”Astăzi, la activitatea de terapie ocupațională, (activitatea unde pictăm, colorăm, modelăm plastilina) vom picta cu hârtie creponată „Floarea zâmbitoare”.	Conversația Explicația		Frontal	Observarea comportamentului elevilor
4.	Dirijarea învățării	O1 O2 O3 O4	După audiția cântecelului le adresez copiilor câteva întrebări: - Care sunt florile voastre preferate? - Ce flori reprezentative pentru anotimpul vara cunoașteți? Apoi se trece la activitatea propriu-zisă. Explicarea și demonstrarea modului de lucru: Mai întâi le prezint planșa model apoi le explic copiilor tehnica de lucru pe care o vor folosi pentru a realiza tema propusă, astfel: luăm mai întâi bucățelele de hârtie creponată roșie pe care le punem peste petalele florii și apoi cu pensula înmuiată în apă le umezim pentru a se lipi. La fel	Explicația Exercițiul Demonstrația Exercițiul Demonstrația Explicația Exercițiul Demonstrația	Planșa model Hârtie creponată Apă Pensule Pahare Șervețele Farfurii	Frontal Individual	Observarea comportamentului elevilor Aprecieri asupra executării mișcărilor Observarea comportamentului elevilor pe timpul lucrului

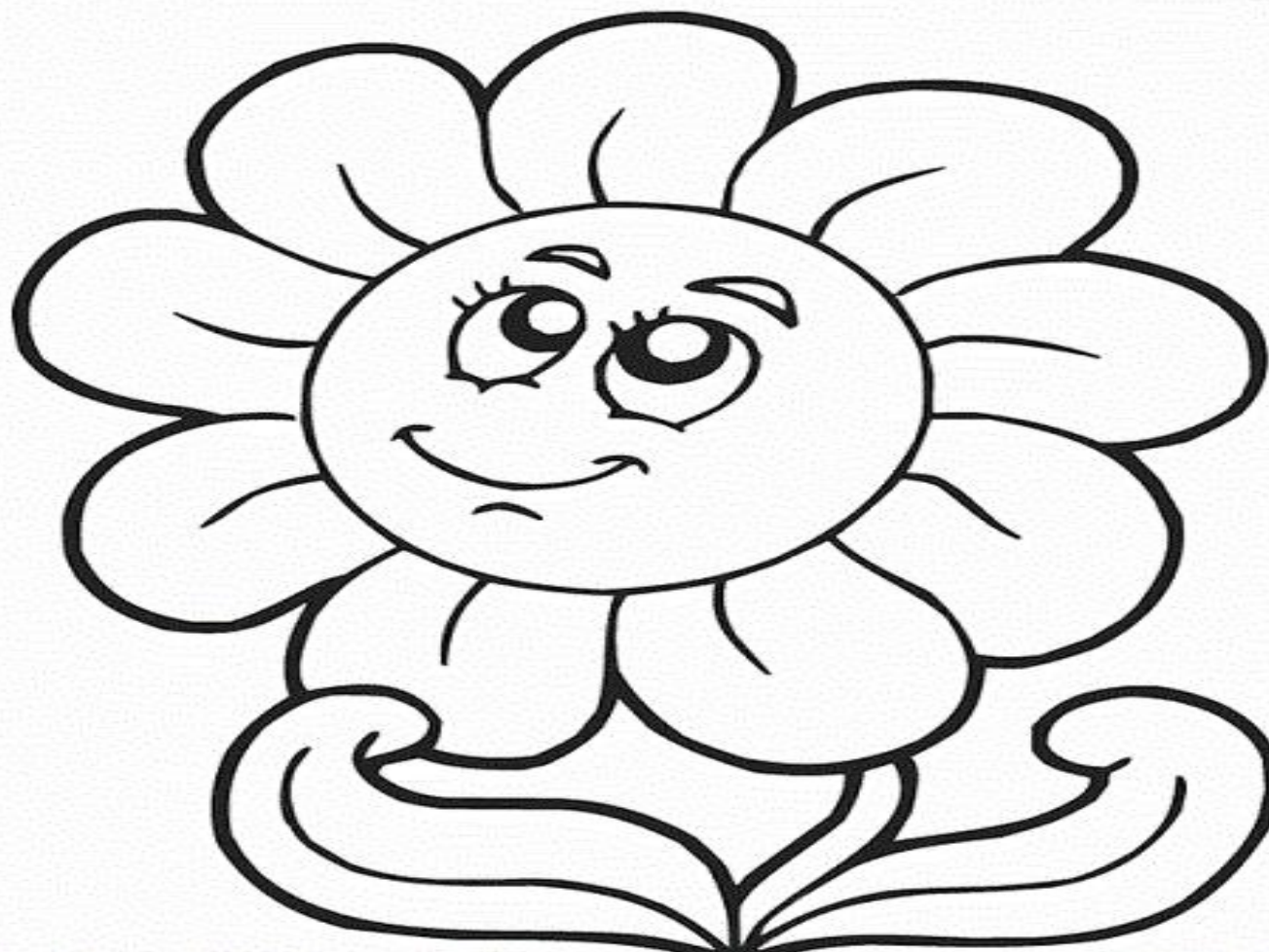
			<p>procedăm și cu frunzele și codița florii dar de data aceasta folosim hârtia verde. După ce hârtiuțele se usucă se îndepărtează și culorile roșu și verde se transferă pe foaia albă (șablon-floare în Anexa 1)</p> <p>Efectuarea unor exerciții pentru încălzirea mușchilor mici ai mâinilor</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cântăm la pian, chitară • Batem tobele • Morișca înainte / înapoi • Ne spălăm mâinile • Aplauze <p>Realizarea sarcinii de către elevi Pe parcursul lucrului, fiecare elev este urmărit îndeaproape, dându-i-se indicații și sugestii. De asemenea, voi avea în vedere ca elevii să aibă o poziție corespunzătoare, să lucreze îngrijit, curat, folosind tehnica conform indicațiilor date. Desfășurarea acestei activități se face pe fond muzical.</p>				
5.	Obținerea performanței și asigurarea transferului		Se realizează o expoziție cu lucrările copiilor.	Conversația Turul galeriei		Frontal	Observarea comportamentului copiilor Aprecieri verbale
6.	Încheierea activității		Se fac aprecieri frontale și individuale asupra modului cum au lucrat și s-au comportat elevii la activitate. Elevii vor primi ca recompensă buline-flori.	Conversația		Frontal	Aprecieri verbale Recompense

ANEXA 1

FIȘĂ DE LUCRU-"Floarea zâmbitoare"

DATA:
NUMELE:

PROIECT DE ACTIVITATE DIDACTICĂ

Profesor psihopedagog, Iulia Emanuela Pop

CLASA: III B, DMS

ARIA CURRICULARĂ: *Limbă și comunicare*

DISCIPLINA: *Formarea abilităților de comunicare*

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE: *Comunicare orală (verbală) și nonverbală*

TEMA: MIJLOACE DE TRANSPORT

TIPUL LECȚIEI: *consolidare și sistematizare a cunoștințelor*

SCOPUL:

- ✓ Consolidarea cunoștințelor dobândite anterior despre mijloacele de transport;
- ✓ Dezvoltarea comportamentelor de cooperare, prosociale, proactive;

OBIECTIVE CADRU:

1. Formarea și exersarea abilității de receptare a mesajului oral;
2. Formarea și exersarea abilității de exprimare orală și de comunicare independentă;
3. Formarea și exersarea abilității de receptare a mesajului scris (abilitatea de citire corectă, în ritm propriu, a cuvintelor, propozițiilor și textelor scurte);
4. Formarea și exersarea abilității de exprimare scrisă (abilitatea de scriere corectă și lizibilă de silabe, cuvinte, propoziții, texte scurte).

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ:

- ✓ Ascultarea și înțelegerea mesajelor orale scurte exprimate de profesor;
- ✓ Utilizarea în comunicare a modelelor de exprimare non-verbală (mimică, gesturi);
- ✓ Dezvoltarea abilității de imitare a unor activități/ modele acționale oferite de profesor (imitare/alternare).

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

- **Cognitive:**

Oc1- să recunoască mijloacele de transport și câteva particularități ale acestora (culoare, mărime);

Oc2- să grupeze mijloace de transport: pământ (terestre), apă (maritime), aer (aeriene);

Oc3- să asocieze obiectele (mijloace de transport în miniatură) cu imaginile obiectelor de pe planșa laminată/ locul de deplasare.

- **Psihomotorii:**

Opm 1 – să mențină poziția corectă în bancă pe timpul desfășurării lecției.

- **Afective:**

Oa1- să participe activ și cu interes la activitate.

*Obiectivele și activitățile se vor desfășura în limita timpului și în funcție de progresul elevilor.

STRATEGII DIDACTICE - inductive, deductive, analogice, mixte.

FORME DE ORGANIZARE - activitate frontală, individuală, pe grupe

METODE ȘI PROCEDEE DIDACTICE: conversația, explicația, demonstrația, exercițiul, jocul didactic, proba practică, observația, analiza răspunsurilor, aprecierea verbală, recompense, observarea dirijată.

FORME ȘI TEHNICI DE EVALUARE: - observarea sistematică a elevilor, evaluare orală, evaluare scrisă, autoevaluarea, portofoliul, aprecieri verbale, cooperarea în realizarea activității, nivelul de înțelegere a sarcinilor de lucru

RESURSE ȘI MIJLOACE DIDACTICE: **materiale:** cutia cu mijloace de transport, diverse cartonașe laminate cu mijloace de transport, planșe laminate cu mijloace de transport, cartea mea, incastre cu mijloace de transport, puzzle, creioane colorate, fișă de lucru, instrumente de scris, lipici, calculatorul, marker tablă.

✓ **umane:** 8 elevi

✓ **temporale:** 45 min

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII

ETAPELE LECȚIEI	CONȚINUTURI	STRATEGII DIDACTICE			EVALUARE
		Metode	Forme de organizare	Mijloace	
Momentul organizatoric	Organizarea clasei. Se asigură un climat propice atât din punct de vedere ambiental, cât și afectiv; sala de clasă va fi pregătită, măsuțele vor fi aranjate. Profesorul pregătește materialele pentru buna desfășurare a lecției, iar elevii se pregătesc pentru lecție.				
Captarea atenției	Dimineată, când veneam la școală, m-am întâlnit cu Zâna Primăvara, ea mi-a dat o cutie magică...în care sunt diferite mașini, biciclete, avioane, vapoare....oare știm noi cum se numesc aceste jucării?..... <i>mijloace de transport</i> ”Sunteți curioși să vedeți ce se află în această cutie magică?”	Conversația Dialogul Întrebarea	Activitate frontală	Cutie magică mijloace de transport; Jucării	Observarea sistematică
Anunțarea temei și a obiectivelor	„În această oră, vom discuta despre <i>mijloacele de transport</i> și locul lor de deplasare: <i>pe apă, în aer sau pe drum/ pământ.</i> ”	Conversația Explicația			
Reactualizarea cunoștințelor	Vom realiza un exercițiu de <i>identificare - recunoaștere a mijloacelor de transport</i> , folosind câteva cartonașe laminate. În partea de sus a cartonașului este prezentat un anumit mijloc de transport (mare), iar în partea de jos, sunt prezentate mai multe mijloace de transport (mici), elevul trebuie	Conversația Jocul didactic Explicația Exercițiul Dialogul	Activitate în echipă	Cartonașe lamine cu mijloace de transport Cleme de rufe	Aprecieri verbale Cooperarea în realizarea activității Demonstrația

	<p>să aleagă mijlocul de transport „<i>la fel</i>” cu cel din partea de sus.</p> <p>Elevii trebuie să asculte cu atenție cerințele exercițiului, folosind clema de rufe, pentru a stabili mijlocul de transport „<i>la fel</i>”!</p>				
Dirijarea învățării	<p>Utilizând mijloacele de transport în miniatură, elevii clasei extrag, din cutia cu jucării, mijloace de transport, pe care le așează <i>în locul specific deplasării</i>.. profesorul va prezenta elevilor locul pregătit pentru a grupa jucăriile. Acest loc va fi indicat de către 3 planșe pregătite (pământ / cer / apă), fiecare loc fiind evidențiat printr-o fotografie mare.</p> <p>Ținând cont de locul lor de deplasare, elevii trebuie să grupeze corect mijloacele de transport.</p> <p>De asemenea, profesorul va adresa întrebări despre câteva <i>caracteristici ale mijloacelor de transport - culoare, mărime</i>.</p> <p>Ce culoare are mașina / avionul / trenul?...toți elevii să caute în cutia magică...mașina de culoare roșie...Care sunt mijloacele de transport preferate de voi? Ce ziceți voi, mașina merge prin aer? Elevii trebuie să fie atenți pentru a da răspunsuri corecte la întrebări.</p> <p>În această oră, unii dintre elevi vor folosi și alte materiale, lucrând diferențiat în funcție de particularitățile lor psiho-individuale.</p> <p>Unii dintre elevi vor manipula mijloacele de transport, le vor așeza pe rând într-o cutie.</p>	<p>Conversația</p> <p>Demonstrația</p> <p>Dialogul</p> <p>Explicația</p> <p>Exercițiul Dialogul</p> <p>Demonstrația</p>	<p>Activitate individuală</p>	<p>Cutia cu jucării</p> <p>Mijloace de transport</p> <p>Planșe cu locul de deplasare al mijloacelor de transport (drum – cer - apă)</p> <p>Mijloace de transport în miniatură</p> <p>Borcane reprezentative apă/aer/pământ</p> <p>Jucării</p> <p>Planșe laminate cu mijloace de transport</p>	<p>Observația sistematică</p> <p>Aprecieri verbale</p> <p>Evaluarea orală</p> <p>Nivelul de înțelegere a sarcinilor de lucru</p> <p>Cooperarea în realizarea activității</p> <p>Observarea sistematică</p> <p>Aprecieri verbale</p>

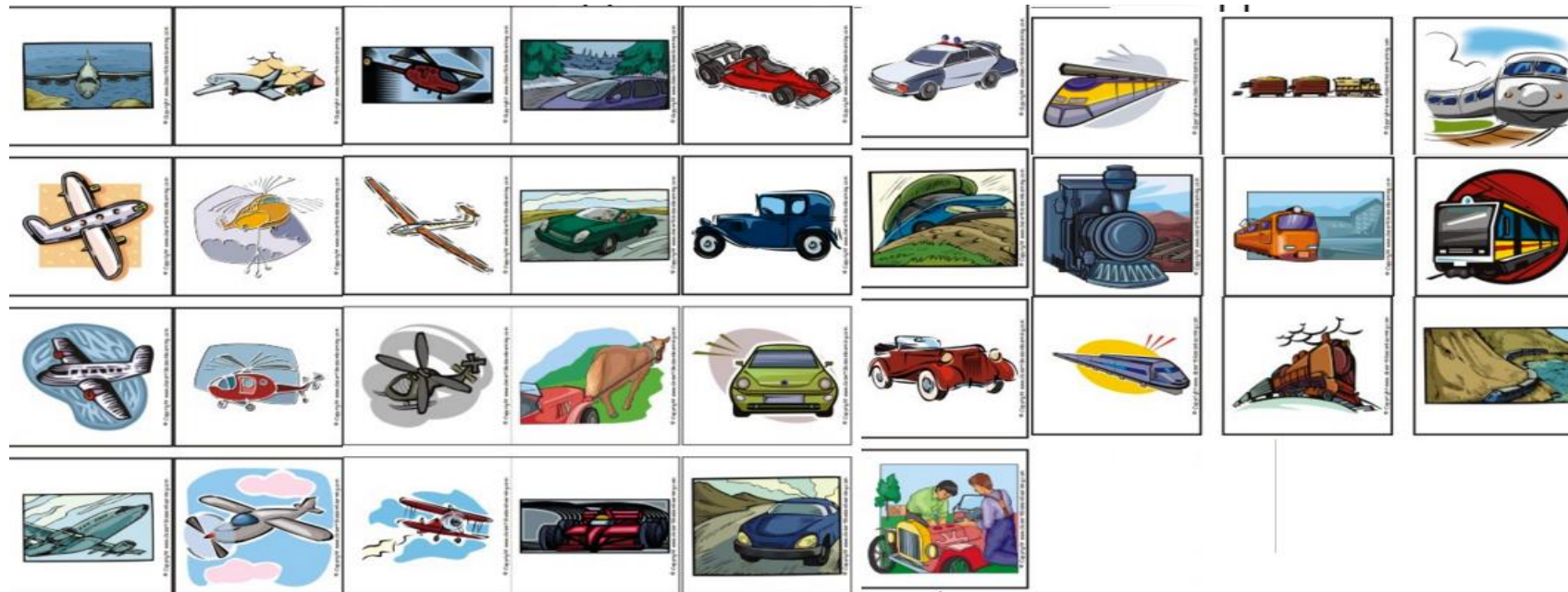
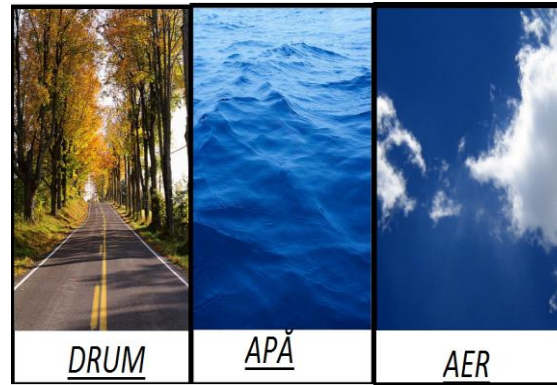

	Elevii vor îndeplini sarcini simple; vor realiza exerciții de coordonare oculo-motorie și exerciții de asociere - „la fel”, la locul potrivit a unor cartonașe cu aceeași temă.				
Evaluarea performanței	În continuare, profesorul le prezintă elevilor planșe laminare cu diferite mijloace de transport. Elevii trebuie să realizeze un exercițiu de <i>asociere a mijloacelor de transport în miniatură cu cele de pe planșele oferite de profesor</i> . Ei trebuie să asculte cu atenție cerințele exercițiului și să selecteze, apoi să asocieze (suprapună) corect mijloacele de transport în miniatură cu cele de pe cartonașe. Se va realiza acest exercițiu cu ajutor, în echipă, împreună cu profesorul.	Conversația Explicația Demonstrația Dialogul	Activitate în echipă	Jucării Planșă cu mijloace de transport	Observarea sistematică Aprecieri verbale Cooperarea în realizarea activității
Asigurarea retenției și a transferului	Elevii vor primi fișe cu locul de deplasare al mijloacelor de transport: apă, aer și pământ, și cartonașe cu diferite mijloace de transport. Ei trebuie să <i>selecteze mijlocul de transport și să potrivească imaginea cu locul de deplasare</i> .	Explicația Exercițiul Dialogul Demonstrația	Activitate individuală		Aprecieri verbale Cooperare în realizarea activității Evaluarea orală
Încheierea lecției	Profesorul face aprecieri generale și individuale cu privire la răspunsurile și comportamentul elevilor în timpul activității și îi răsplătește pentru munca lor.	Conversația Dialogul			Aprecieri verbale Recompensa

Anexă:

PROIECT DE LECȚIE

Profesor psihopedagogie specială, Melina Bancea

Clasa: a III-a

Aria curriculară: Limba și literatura română

Disciplina: Limba și literatura română

Subiectul: Povestea ursului cafeniu - după Vladimir Colin

Tipul lecției: Consolidare și sistematizare a cunoștințelor

Obiective de referință:

- să sesizeze sensul global al unui mesaj, identificând aspectele principale și de detaliu la care se referă un mesaj oral;
- să redea prin cuvinte proprii conținutul dintr-un text citit;
- să citească în mod conștient, corect, fluent și expresiv un text necunoscut.

Obiective operaționale:

- să recunoască poveștile prezentate;
- să aleagă imaginile corespunzătoare poveștii prezentate;
- să alcătuiască propoziții folosind imaginile din povești;
- să citească corect, cursiv și expresiv textul dat;
- să răspundă corect la întrebările din text;
- să rezolve corect fișa de lucru;
- să participe efectiv și afectiv la lecție.

Metode și procedee: exercițiul, elemente de problematizare, conversația, explicația, observarea și aprecierea verbală, munca independentă, recompensa.

Materiale: imagini din poveștile: „Capra cu trei iezi”, „Albă ca Zăpada și cei șapte pitici”, „Fata babei și fata moșneagului”, „Povestea ursului cafeniu”, fișe de lucru, flipchart, tabla.

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII

Nr. crt.	Momentele activității	Activitatea profesorului	Activitatea elevilor	Strategii didactice		
				Metode și procedee	Material didactic	Evaluare
1.	Moment organizatoric	Asigur condițiile necesare desfășurării în bune condiții a lecției.	Se pregătesc pentru începerea activității	Exercițiul organizatoric		
2.	Captarea atenției	<p>Se prezintă elevilor câteva ghicitori.</p> <p>Erau toți la mama trei Și mama se mândrea cu ei. Crud și rău le fu destinul: Din trei mai rămase unul. Știți, voi, copilașii mei, Cine i-a mâncat pe ei ?</p> <p style="text-align: center;"><i>”Despre ce poveste este vorba?”</i></p> <p>De-acasă a fost izgonită Și-n pădure părăsită, La pitici găsi ea casă Și-a rămas cea mai frumoasă.</p> <p style="text-align: center;"><i>„Ce poveste poate fi?”</i></p> <p>Că-i șireată știm cu toții, Din bătrâni pân-la nepoți</p>	<p>„Capra cu trei iezi”</p> <p>- lupul</p> <p>„ Albă ca Zăpada și cei șapte pitici”</p> <p>„ Ursul păcălit de vulpe”</p>	<p>Conversația</p> <p>Problematizarea</p>	Ghicitori	Evaluare orală

		<p>Și mai știm dintr-o poveste Cum și-a procurat ea pește. Dacă bine v-ați gândit Știți pe cine-a păcălit ? „ Oare cum se numește povestea?”</p> <p>Fusese-odată un cocoș Mândru tare și zelos Și umblând pe-o potecuță, El găsisse o punguță. Știe oare cineva Cam câți bani erau în ea ? „ Despre ce poveste este vorba?”</p> <p>Cine-odată prin pădure, Culegând tot flori și mure, De bunica a uitat; Știți voi, știți ce a urmat ? „ Cum se numește povestea?”</p>	<p>- pe urs</p> <p>„ Punguța cu doi bani”</p> <p>- Doi bani</p> <p>„ Scufița Roșie”</p> <p>- Bunicuța și Scufița Roșie au fost mâncate de lup</p>			
3.	Anunțarea temei și a obiectivelor	Azi vom vorbi tot despre o poveste. Voi veți citi povestea, veți observa imaginile și veți	Sunt atenți	Conversația		

		<p>răspunde la întrebările legate de această poveste.</p> <p>Vom alcătui și câteva propoziții iar apoi vom rezolva o fișă de lucru.</p> <p>Povestea se numește: „Povestea ursului cafeniu” de Vladimir Colin (Anexa 1)</p> <p>Scriu titlul lecției pe tablă.</p>	Scriu titlul pe fișă	Observația	Imagini din povestea citită	
4.	Dirijarea învățării	<p>Împart textul poveștii</p> <p>Fac aprecieri la modul cum au citit</p> <p>Acum vom sublinia cuvintele necunoscute și le vom explica, apoi le vom pune în contextul unor propoziții</p> <p>Acum vom răspunde oral la câteva întrebări legate de conținutul textului (Anexa 2)</p>	<p>Citesc în lanț conținutul textului</p> <p>Spun cuvintele necunoscute</p> <p>Alcătuiesc propoziții pe care le scriu pe tablă</p>	<p>Citirea textului</p> <p>Problematizarea Exercițiul</p>	<p>Fișele cu povestea</p> <p>Tabla Fișe de lucru</p>	<p>Evaluare orală</p> <p>Evaluare scrisă</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Unde a ajuns ursul cafeniu din întâmplare într-o anumite zi? - Cu cine se întâlnește prima dată? - De ce râd focile de el? - Când s-a întâlnit cu urșii albi, aceștia l-au acceptat/primit? - De ce? - Cine îl ajută să-și schimbe culoarea blănii? - Cum? - De ce? - Ce s-a întâmplat când s-a desprins și apropiat de urși un sloi mare de gheață? - Ce au făcut urșii albi? - Dar Martin? De ce?	<ul style="list-style-type: none"> - Ursul cafeniu a ajuns la Polul Nord - Ursul se întâlnește cu o mulțime de foci - Focile râd de el deoarece nu era alb ca cafeniu iar ele credeau că este murdar - Nici urșii albi nu l-au primit deoarece nu era alb, ca și ei - Un pinguin îl ajută să-și schimbe culoarea săpunindu-l din cap până-n picioare ca să devină alb -Un pui de urs a rămas pe un sloi de gheață -Urșii polari au fugit speriați - Martin a căutat puiul ursoaicei deoarece a fost curajos - Martin este acceptat deoarece urșii și-au dat seama că este un	<p>Conversația Observația Problematizarea</p>		<p>Evaluare orală</p>
--	--	--	---	--	-----------------------

		<p>- De ce este acceptat după întâmplarea de pe sloiul de gheață de către urșii albi?</p> <p>Acum vom rezolva un exercițiu (Anexa 3) Vom completa căsuțele din dreptul propozițiilor cu valorile de adevăr corespunzătoare (A - Adevărat , F- fals)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ursul cafeniu a ajuns la Polul Sud. 2. Focile au început să râdă. 3. Pe Martin l-a ajutat o focă să devină alb. 4. Martin a dat dovadă de mult curaj.	<p>urs bun indiferent de culoarea pe care o are blana sa</p> <p>Lucrează pe fișe și la flipchart</p>	<p>Învățarea dirijată Exercițiul Problematizarea</p>	<p>Flipchart Fișe de lucru</p>	<p>Evaluare scrisă</p>
5.	Evaluarea activității	<p>Acum veți rezolva exercițiile de pe fișa de lucru. Împart fișele de lucru (Anexa 4)</p>	<p>Lucrează individual pe fișe</p>	<p>Munca independentă</p>	<p>Fișe de lucru</p>	<p>Evaluare scrisă</p>

6.	Încheierea activității	Verific fișele de lucru cantitativ și calitativ și fac aprecieri. Pentru că azi ați lucrat bine sunteți recompensați pentru munca voastră.	Sunt atenți la observațiile făcute Primesc recompensa	Aprecierea verbală Recompensa	Bomboane	Recompensa, aprecierea verbală
-----------	-------------------------------	---	--	--------------------------------------	----------	--------------------------------

Observație: Dacă timpul permite se va rezolva și următorul exercițiu:

Pe panou sunt așezate câteva imagini din poveste iar pe masă câteva personaje din cele 3 povești. Vom recunoaște povestea, apoi va trebui să luați fiecare personaj de pe masă și să-l așezați pe imaginea corespunzătoare de pe panou.

Ajut elevii să rezolve corect sarcina.

Acum imaginile noastre din povești sunt mult mai complete și reprezentative.

ANEXA 1

POVESTEA URSULUI CAFENIU

După Vladimir Colin

Odată, un urs **cafeniu** a ajuns la Polul Nord. Acolo toți urșii erau albi. Când l-au văzut pe ursul cafeniu toate focile au început să râdă.

- Ia te uită! Un urs murdar! strigă o focă.

- E mânjit tot!

- De la gheare până la bot!

- Vai, ce **caraghios!**

- Parc-a fost **muiat** în sos!

Martinel plecă mai departe supărat și se întâlni cu niște urși albi.

- Fraților, ce bine că vă văd!

- Cine-i urâtul ăsta? spuse cu **dispreț** un urs alb.

Bietul Martin se așază pe un **sloi** și începu să plângă.

Cum plângea așa, se apropie de el un pinguin.

- De ce plângi, ursule?

- Cum să nu plâng dacă urșii albi mă disprețuiesc și focile râd de mine? Eu sunt cafeniu, la noi toți urșii sunt cafenii.

Pinguinul îl duse pe Martin într-un loc ferit și îl rugă să se săpunească bine. La început ursulețul s-a supărat, crezând că și pinguinul îl credea murdar, dar îi făcu totuși pe plac. Apoi, l-a dus pe Martinel, așa plin de spumă, în mijlocul urșilor albi.

- Vai, ce urs frumos! strigă un urs alb.

- Ce blană albă și strălucitoare!

Martinel era foarte fericit.

Deodată un munte de gheață se apropie de ei. Toți urșii au fugit speriați. Un pui era în pericol. Martinel s-a dus curajos să îl salveze, dar când a luat puiul în brațe, gheața s-a spart și au căzut amândoi în apă. Au reușit să iasă la suprafață însă **clăbucii** de spumă dispăruseră și Martinel deveni iar cafeniu. Toți urșii **încremeniseră**.

- Alb sau cafeniu, ești un urs bun și viteaz, spuse mama ursulețului salvat.

Din ziua aceea Martinel a rămas lângă noii lui prieteni.

**Crezi că-mi pasă că te știi
Negru, alb sau cafeniu?
Inima să-ți fie dreaptă.
Eu te judec după faptă!**

ANEXA 2

- Unde a ajuns ursul cafeniu din întâmplare într-o anumă zi?
- Cu cine se întâlnește prima dată?
- De ce râd focile de el?
- Când s-a întâlnit cu urșii albi, aceștia l-au acceptat/primit?
- De ce?
- Cine îl ajută să-și schimbe culoarea blăni?
- Cum?
- De ce?
- Ce s-a întâmplat când s-a desprins și apropiat de urși un sloi mare de gheață?
- Ce au făcut urșii albi?
- Dar Martin? De ce?
- De ce este acceptat după întâmplarea de pe sloiul de gheață de către urșii albi?

ANEXA 3

1. Ursul cafeniu a ajuns la Polul Sud .
2. Focile au început să râdă.
3. Pe Martin l-a ajutat o focă să devină alb.
4. Martin a dat dovadă de mult curaj.

Raport de evaluare inițială în tulburările de spectru autist

Profesor psihopedagogie specială, Amalia Raluca Sabău

Nume caz: D.A.   Sex: F   Data nașterii: 25.08.2002   Localitate: Zalău

Istoric medical

Diagnostic prezent: Autism infantil, tulburare hiperkinetică cu deficit atențional, retard al limbajului expresiv

Data diagnosticării: septembrie 2005, la Spitalul Județean Zalău, diagnostic confirmat și la Centrul Clinic de Diagnostic și Tratament, Cluj-Napoca

Afecțiuni conexe: Tulburare hiperkinetică cu deficit atențional, retard al limbajului expresiv

Medicație: Copilului i se administrează în prezent Stratera, dar fără efecte semnificative.

Imagine de ansamblu (vârsta la care au fost observate primele probleme, primele semne îngrijorătoare pentru aparținători etc.)

Conform datelor colectate în urma interviului cu mama copilului și a aplicării Chestionarului de diagnostic E2 Rimland, D.A s-a născut în urma unei sarcini normale și a avut o dezvoltare tipică până la un anumit moment, deși mama recunoaște că fiind primul ei copil, nu știa ce semne trebuie să urmărească în dezvoltare. La vârsta de 2 ani și jumătate, D.A vorbea, zicea poezii, reproducea povestea "Capra cu trei iezi", interacționa cu lumea pe stradă, se juca cu cățeei, își boteza păpușile. Ulterior acestei vârste, mama a observat un regres în dezvoltarea copilului – fetița a încetat să mai vorbească, nu mai privea oamenii din jur cu atenție, devenise agitată și avea tendința de a repeta întrebările ce i se puneau, fără însă a răspunde la ele. La 3 ani, când a fost dusă la grădiniță, educatoarea și-a manifestat îngrijorarea că fetița s-ar putea să fie surdă pentru că nu executa comenzile și nu părea să audă instrucțiunile. Acest fapt a determinat-o pe mamă să ducă fetița la medicul de familie și apoi la un specialist în domeniul psihiatriei infantile din cadrul spitalului județean, care i-a pus diagnosticul de tulburare pervazivă de dezvoltare și deficit de atenție. Diagnosticul a fost ulterior confirmat și de către specialiștii ai Centrului Clinic de Diagnostic și Tratament, Cluj-Napoca.

Odată cu punerea diagnosticului i s-a administrat tratament medicamentos și a urmat diferite forme de terapie (o oră pe săptămână mergea la psiholog care o instruia pe mamă cum să lucreze acasă cu copilul).

În prezent, fetița este fizic armonios dezvoltată, dar în sfera relaționării sociale, a dezvoltării cognitive și a limbajului prezintă deficiențe accentuate. De asemenea, manifestă mai multe comportamente stereotipe care îi limitează accesul în anumite contexte sociale. Este integrată în școala specială, dar necesită în permanență prezența mamei. Beneficiază, în cadrul școlii și a altor organizații, de aproximativ 6 ore pe săptămână de diferite terapii de recuperare, dar progresele înregistrate sunt lente.

Debutul problemelor (scurtă descriere)

Din interviul cu mama, reiese că fetița s-a dezvoltat normal până la vârsta de 2 ani și jumătate când brusc a regresat. Semnele observate (refuzul de a mai vorbi, starea de agitație permanentă, absența contactului vizual și pierderea interesului pentru persoanele din jur, faptul că părea să

nu audă ceea ce i se spune) i-au îngrijorat pe părinți care s-au adresat în jurul vârstei de 3 ani la medicul de familie, iar apoi la un medic psihiatru. În urma consultului, fetiței i s-a pus diagnosticul de tulburare pervazivă de dezvoltare și deficit atențional. De atunci, mama fetiței este implicată activ și e foarte interesată de recuperarea fetiței, de ameliorarea simptomatologiei.

Există elemente care îi îngrijorează pe aparținători?

Părinții sunt îngrijorați mai ales de:

- prezența deranjantă a unor comportamente stereotipe ce implică și unele riscuri de sănătate și îi limitează accesul în anumite contexte sociale (geme/strigă, își lovește obiecte dure de dinți, se balansează lateral, se învâрте în jurul propriei axe, lovește cu degetele pereții/masa etc);
- capacitatea extrem de redusă a fetiței de a-și comunica trebuințele, dezinteresul de a interacționa cu persoanele din jur;
- autonomia personală redusă – mama e necesar să o supravegheze în permanență și să o sprijine în efectuarea activităților de autonomie personală;
- absența reciprocității emoționale;
- prezența agitației psihomotorii accentuate ce împiedică fetița să se concentreze și să persiste în sarcină;
- preferința copilului pentru obiecte și nu pentru persoane – pare că trăiește într-o lume a ei și că privește prin oameni.

Intervenția curentă/anterioară oferită copilului

Copilul a urmat și urmează tratament farmacologic coroborat cu diferite tipuri de terapie (terapie comportamentală, logopedie, kinetoterapie, activități socio-educative). Programele de recuperare se desfășoară de către specialiști, în baza unui plan de intervenție personalizată. Timpul alocat săptămânal acestor ședințe este de aproximativ 6 ore.

Repere în dezvoltare

- Dezvoltarea motrică (mersul de-a bușilea, la ce vârstă s-a achiziționat mersul în picioare, existența mersului pe vârfuri etc.)

Conform relatărilor mamei, achiziționarea mersului s-a realizat în primul an de viață, copilul sărind peste etapa mersului de-a bușilea. La început cădea frecvent și nu avea curajul să se ridice odată căzută. Nu a prezentat niciodată mers pe vârfuri. Nu s-a constatat dezvoltarea unor abilități și pe urmă regresia acestora în ceea ce privește mersul.

Motricitatea grosieră și cea fină sunt dezvoltate sub nivelul vârstei cronologice a fetiței. D.A. prezintă unele dificultăți în a realiza imitația motrică.

- Autoservire: mersul la toaletă, abilitate de a se îmbrăca, de a mânca etc.

Copilul prezintă o ușoară întârziere și în sfera autoservirii, a autonomiei personale. Folosește toaleta doar supravegheată și cu ajutor, cu prompteri verbali, are instalat controlul sfincterian, la 2 ani și 8 luni renunțându-se la pampers. Se cere la baie zicând ”Fac pișu!”, iar dacă nu este auzită își dă pantalonii jos.

D.A. reușește să se îmbrace singură dacă îi pregătește mama toate hainele și i le dă exact așa cum trebuie să le îmbrace. Fetița nu reușește să se îmbrace în partea superioară a corpului decât cu ajutor. Face alegeri în privința culorii îmbrăcămintei și este sensibilă la anumite texturi. Poate

să-și pună și să-și scoată singură căciula și să se descalțe, dacă șireturile sau scaii de la încălțăminte sunt desfăcuți în prealabil de către adult.

Copilul reușește să se spele singur pe mâini, dar necesită prompteri verbali și fizici pentru a se spăla pe față. Prezintă intenția de a se șterge pe mâini, dacă i se cere acest lucru, însă nu o face într-un mod eficient. Nu se spală singură pe dinți pentru că nu apasă suficient.

Mănâncă relativ singură, dar are dificultăți în luarea în proporții egale a garniturii și a bucății de carne sau a salatei. Recent, cu prompteri verbali, a învățat să folosească șervețelul.

Reușește să deșurubeze capacul de la sticla cu apă, ține paharul întins pentru a i se pune apă în el și bea singură din pahar/cană. Cunoaște unde este locul apei în casă și merge singură să ia sticla sau semnalează necesitatea de a bea apă, luând un pahar la mână și aducându-l adultului. Semnalează trebuința de foame cerând un anumit aliment, de regulă care îi e mai activat în memorie, dar nu dorește neapărat alimentul respectiv pentru a-și satisface foamea.

Prezintă tendința de a-și lovi dinții cu obiecte dure.

- Abilitățile lingvistice & Utilizarea limbajului sau a comunicării

Conform relatărilor mamei, fetița a achiziționat normal limbajul până la vârsta de 2 ani și jumătate - utiliza cuvinte precum mama, tata, papa, zicea poezii și reproducea din memorie povestea ”Capra cu trei iezi”, iar apoi, brusc nu a mai vorbit, ci repeta ecolalic / mecanic întrebările ce i se adresau.

În prezent, fetița manifestă întârzieri evidente în achiziția limbajului, atât a celui expresiv, cât și a celui receptiv, se poate face cu dificultate înțeleasă de către persoanele nefamiliare, din cauza specificității limbajului, a tonului redus și a grabei cu care rostește cuvintele. Uneori prezintă o ușoară bâlbâială sau repetă cu obstinație aceeași silabă. Dacă se încearcă amorsarea răspunsului dorit de către adult, D.A. rostește cuvântul cel mai activat în memorie, ținând cont de amorsa primită, dar omițând prima silabă, cea cu rol de amorsă.

D.A. reușește cu o serioasă limitare să utilizeze limbajul expresiv, la solicitarea adultului formulează propoziții simple cu scopul de a cere ceva sau de a semnala o anumită trebuință. De asemenea reușește să reproducă de fiecare dată comanda simplă dată de către adult, atunci când i se cere acest lucru. Denumeste, la cerere, obiecte uzuale, elemente ale schemei corporale, unele animale, fructe, legume etc. Când nu-i convine ceva sau vrea să evadeze din sarcină, D.A. manifestă un fel de geamăt transformat apoi în urlet.

Limbajul receptiv – copilul înțelege majoritatea comenzilor simple, chiar dacă uneori nu e motivat să realizeze ceea ce i se cere sau are un timp de reacție mai mare până să realizeze comanda. Pare de asemenea să înțeleagă semnificația anumitor tonalități și inflexiuni ale vocii adulților familiari ei.

- Interacțiunile sociale, competența socială (contact vizual, afect, utilizarea gesturilor, poziția și limbajul corporale, inițierea/reacția la deschiderile sociale)

Realizează rareori contact vizual spontan, în majoritatea timpului părând să privească prin oameni. Când dorește ceva de la o persoană din jurul ei se apropie foarte mult de respectiva persoană și o privește cu insistență, uneori, cuprinzându-i acesteia fața cu mâinile. Atunci când este strigată, stabilește contactul vizual în majoritatea cazurilor, dar nu-l întreține suficient de mult cât să primească instrucțiunile. Uneori, stabilește contact vizual și când este antrenată într-o activitate.

Se folosește de gesturi, mimică și intonație pentru a-și semnala anumite trebuințe; utilizează un fel de geamăt pentru a semnala că vrea să scape de o anumită activitate.

La cerere, salută verbal și făcând gestul „Pa!”, chiar dacă nu e familiarizată cu persoana pe care trebuie să o salute.

De când e la școală s-a obișnuit cu aglomerația, cu persoane multe în jur, deși uneori, în pauze pare deranjată de gălăgia din jur și caută să se autoizoleze lângă perete. Însă a ajuns să participe la serbările școlare și la diferite festivități, fără a fi vădit deranjată de atmosferă.

Stările de frustrare sau negativism sunt relativ dificil de ameliorat, nu manifestă comportamente agresive, uneori răspunde zâmbind atunci când i se vorbește, mai merge țintă la unii copii și îi privește insistent, de parcă ar vrea să le vorbească, dar pe ansamblu reciprocitatea emoțională și cea socială sunt reduse.

- Jocul (reprezentare, imaginație; abilitatea de a mima; joc independent, colaborare)

Nu inițiază joaca cu cei din jur, preferă să stea în lumea ei, manifestând comportamente stereotipe, jucându-se jocuri rudimentare, repetitive (de ex. ținând în mână un obiect, îl lovește de bancă sau de pereți pentru a-l face să „sune”). Se joacă adecvat cu anumite jucării doar când i se cere în mod expres acest lucru și totodată i se exemplifică sau îi este modelat comportamentul dezirabil și pentru o perioadă redusă de timp. Participă parțial, la cerere și pe o durată restrânsă de timp, la jocuri simple de imitație și la aruncarea/prinderea unei mingi. O relaxează să fie lăsată să-și manifeste în voie comportamentele stereotipe. Explorează prea puțin mediul ambiant și nu pare a fi interesată de jucăriile din jur. Nu are jocuri preferate.

- Preocupările / interesele copilului (de ex. existența unor comportamente stereotipe, sensibilitate crescută la sunete, rezistența la schimbările din mediu etc.)

Prezintă relativ puține preferințe pentru diferite activități. Par să-i facă plăcere doar comportamentele stereotipe (bătutul cu obiecte dure în bancă/în pereți, lovirea propriilor dinți cu obiecte dure, învârtirea în jurul propriei axe, emiterea unor gemete, o formă particulară de cântat, etc) . Aceste comportamente stereotipe îi limitează accesul în anumite contexte sociale.

Uneori prezintă sensibilitate la zgomote și încearcă să evadeze, să găsească un colț mai liniștit.

Toleranța la frustrare este redusă, dar cu toate acestea în prezent reușește să accepte mult mai ușor anumite schimbări produse în mediu sau modificarea rutinei zilnice.

- Observații generale:

D.A. nu este foarte compliantă, dar execută comenzile simple dacă este motivată corespunzător, stabilește în majoritatea cazurilor contactul vizual, chiar dacă nu-l și întreține suficient, nu este agresivă, uneori prezintă reciprocitate emoțională – pupă spontan persoanele familiare, răspunde cu zâmbet la zâmbet sau atunci când i se vorbește cu o voce caldă, dar este totodată foarte agitată, manifestă comportamente stereotipe, de autostimulare și nu reușește să comunice eficient care îi sunt trebuințele, fapt ce uneori o face irascibilă.

Prezintă frecvent tendința de a evada din sarcină sau de a realiza sarcina cât mai repede pentru a scăpa. Preferă sarcini diverse și de scurtă durată. Este relativ dificil de motivat, eficiente fiind în special recompensele obiectuale (M&M's, cereale, iar uneori și cele sociale Bravo! însoțit de aplauze entuziaste și un zâmbet larg).

Analiza funcțională a comportamentului în tulburările de spectru autist

Profesor psihopedagogie specială, Amalia Raluca Sabău

Locație/ Activitate	Factor declanșator	Antecedent	Comportament	Inten sitate 1	Consecință	Efect	Identificarea funcției comportamentului ²
<i>HOLUL ȘCOLII - în pauză</i>	<i>Absența unei activități structurate</i>	<i>Nu beneficiază de atenția celor din jur Gălăgia provocată de elevii aflați în pauză</i>	<i>Sare</i>	6	<i>Este atenționată verbal de mamă să înceteze</i>	<i>Încetează comportamentul pentru scurt timp, apoi îl reia cu aceeași intensitate</i>	<i>Autostimulare</i>
<i>ÎN CLASĂ – la începerea orei</i>	<i>Absența cadrlui didactic, lipsa structurii</i>	<i>Nu primește nicio comandă verbală Este ignorată</i>	<i>Lovește obiectele de perete</i>	8	<i>Este atenționată verbal de mamă să înceteze Mama o ia de mână și o duce la bancă</i>	<i>Primește atenția mamei Se așează în bancă, dar continuă să lovească cu obiectul, de data aceasta de bancă</i>	<i>Autostimulare</i>
<i>În cabinetul de psihodiagno ză – sesiune</i>	<i>Activitatea structurată cu diferite obiecte</i>	<i>Primește comanda să ia sau să ofere</i>	<i>Lovește obiectele de dinți</i>	7	<i>Primește feedback negativ și i se repetă comanda</i>	<i>Execută comanda primită, dar cu un timp de latență mare cauzat de</i>	<i>Comportamentul are rol de</i>

¹ Evaluati de la 1-10, unde: 1 = intensitate redusă; 10 = intensitate foarte mare

² Exemple: a. Copilul obține ceva în urma aceluși comportament (recompensă materială sau atenție); b. Copilul scapă de o sarcină/cerință; c. Copilul evită o sarcină; d. Efectul obținut este de autostimulare. Mai pot exista și alte exemple, de aceea încercați să identificați funcția potrivită.

Locație/ Activitate	Factor declanșator	Antecedent	Comportament	Inten sitate 1	Consecință	Efect	Identificarea funcției comportamentului ²
<i>1:1 cu terapeutul</i>		<i>terapeutului un anumit obiect</i>				<i>lovirea obiectului de dinți</i>	<i>autostimulare, relaxare</i>
					<i>Este ignorată pentru scurt timp</i>	<i>Continuă să-și lovească obiectele de dinți și începe să geamă</i>	
<i>În cabinetul de psihodiagno ză – sesiune 1:1 cu terapeutul</i>	<i>Activitate la planșă – presupune statul în picioare</i>	<i>Primește comanda de a lipi un cartonaș pe planșa cu scai</i>	<i>Se balansează lateral</i>	6	<i>Terapeutul ignoră comportamentul și repetă comanda</i>	<i>Se oprește din balansat pentru a executa comanda primită, apoi își reia balansarea</i>	<i>Comportamentul are funcție de relaxare, autostimulare</i>
<i>În cabinetul de psihodiagno ză – la începutul intervenției</i>	<i>Absența structurii</i>	<i>Nu primește nicio comandă</i>	<i>”cântă”</i>	6	<i>Este ignorată și i se cere să se așeze</i>	<i>Execută comanda simplă și reia ”cântatul”</i>	<i>Relaxare</i>
<i>În cabinetul de psihodiagno ză – sesiunea 1:1 cu terapeutul</i>	<i>Stă așezată la masă</i>	<i>Primește comanda ”Mâinile cuminiți!”</i>	<i>Bate apăsat cu degetele în masă</i>	5	<i>Terapeutul repetă comanda ”Mâinile cuminți!”</i>	<i>Continuă comportamentul</i>	
					<i>Primește feedback negativ, comanda ”Mâinile cuminiți!” coroborată cu pompter fizic</i>	<i>Încetează comportamentul, dar pentru o scurtă periodă de timp</i>	

Locație/ Activitate	Factor declanșator	Antecedent	Comportament	Inten sitate 1	Consecință	Efect	Identificarea funcției comportamentului ²
					<i>I se repetă comanda "Mâinile cumiți!" coroborată cu o altă comandă a cărei realizare este incompatibilă cu bătutul în masă</i>	<i>Încetează comportamentul și execută comanda verbală dată de terapeut</i>	<i>Acest comportament are rol de autostimulare</i>
<i>În cabinetul de psihodiagnoză – sesiunea 1:1 cu mama</i>	<i>Stă așezată la masă de cel puțin 5 minute, față în față cu mama, executând comenzile acesteia</i>	<i>Primește comenzi simple din partea mamei</i>	<i>Geme / strigă</i>	8	<i>Mama îi spune că nu e frumos și îi cere să înceteze</i>	<i>Continuă comportamentul cu aceeași frecvență și intensitate</i>	<i>Comportamentul are rol de a o scăpa de sarcină, de a o ajuta să evadeze din sarcină</i>
					<i>Mama îi cere să înceteze și îi dă o altă comandă simplă</i>	<i>Execută comanda simplă, dar concomitent continuă să geamă/ strige</i>	
					<i>Mama o ignoră și continuă comenzile simple</i>	<i>Execută comenzile mamei, cu timp de latență mai mare și continuă să geamă/ strige</i>	
					<i>Mama o ignoră și îi cere să denumească anumite culori</i>	<i>Denumeste culorile și continuă să geamă/ strige</i>	

Plan de intervenție personalizat

Profesor psihopedagogie specială, Amalia Raluca Sabău

Caz: D. A. – Tulburare de spectru autist

Vârsta 9 ani și 8 luni

Sumar al evaluării inițiale

În urma evaluării inițiale ce s-a bazat pe interviul cu mama și cu profesoara de la clasă, observațiile directe realizate atât în medii structurate, cât și nestructurate, aplicarea unor probe de joint attention, aplicarea Scalei Portage și a Chestionarului de Diagnostic E2 Rimland și analiza documentelor s-a constatat că D.A. prezintă o formă moderată a tulburării de spectru autist, cu deficiențe majore în sfera relaționării sociale și a receptivității la informațiile/ stimulii noi, cauzată în special de deficitul atențional.

Rezultatele la Scala Portage indică:

Vârsta mentală – 2 ani și 11 luni

Socializare: 1 an și 10 luni

Limbaj: 2 ani și o lună

Autoservire: 3 ani și 4 luni

Cognitiv: 3 ani și 7 luni

Motor: 6 ani și 2 luni

Nivelul inteligenței – IQ = 38, deficiență mintală medie

D.A. prezintă numeroase comportamente stereotipe, precum: lovește repetitiv obiectele de pereți sau de bancă, lovește repetitiv obiectele dure de proprii dinți, bate apăsat cu degetele în bancă, geme/strigă, se balansează lateral, se învâрте în jurul axei proprii. Aceste comportamente au în principal funcție de autostimulare, de relaxare, dar unele dintre ele sunt utilizate și în scopul de a manipula mama sau terapeutul pentru a evada din sarcină.

Fetița prezintă o întârziere accentuată în achiziția limbajului, în special a celui expresiv. Acesta are o anumită particularitate, specificitate, este inteligibil doar pentru persoanele familiarizate cu copilul, tonul vocii este redus, dificil de auzit. Când i se solicită în mod expres, formulează propoziții simple cu scopul de a cere ceva adultului sau de a semnala vreo trebuință. Înțelege comenzile simple și le îndeplinește, chiar dacă are un timp îndelungat de reacție, iar dacă nu execută o comandă verbală, la cerere, reușește să reproducă ceea ce i s-a cerut. Identifică și dă nume componente ale schemei corporale, unele obiecte uzuale, câteva animale, fructe și legume.

D.A. prezintă *deficite mari în sfera interacțiunilor sociale* (reacționează de regulă atunci când este strigată, realizează de obicei contact vizual, deși nu-l susține, capacitatea de imitare este redusă; în general evită anturajul, dar acceptă și situațiile cu mulți oameni în jur, deși devine agitată; colaborează ocazional și pentru foarte scurt timp la activități simple inițiate de către ceilalți; nu inițiază independent și spontan jocuri (jocul simbolic este prezent într-o foarte mică măsură și numai prin imitație, iar jocul cu reguli este absent), *prezintă abilități de autoservire și autonomie slab dezvoltate, necesitând în permanență supraveghere și sprijin din partea adultului.*

Obiective pe termen lung

- O1- Reducerea frecvenței și intensității comportamentelor cu funcție de autostimulare;
- O2- Dezvoltarea abilităților de interacțiune socială;
- O3- Dezvoltarea capacității de a persista în sarcină;
- O4-Dezvoltarea capacității de a comunica funcțional și eficient;
- O5- Stimularea cognitivă.

Obiective pe termen scurt (pe componente specifice care să fie în concordanță cu rezultatele evaluării)

- O1 – Să se reducă frecvența de apariție, intensitatea și timpul alocat comportamentelor autostimulative;
  - Să se formeze comportamente alternative, acceptabile social care să preia funcția comportamentelor autostimulative;
  - Să se utilizeze comportamentele stereotipe într-o manieră funcțională, dezirabilă social.
- O2 – Să stabilească și să susțină contactul vizual pentru o perioadă mai mare/suficientă de timp;
  - Să răspundă pozitiv la comanda ”Vino la mine!”;
  - Să-și consolideze capacitatea de imitare;
  - Să persiste mai mult în interacțiunea cu terapeutul;
  - Să-i ofere la cerere terapeutului anumite obiecte uzuale/animale;
  - Să-și aștepte rândul în joc.
- O3 – Să accepte sarcinile propuse de terapeut, fără a manifesta comportamente indezirabile cu scopul de a evada din sarcină;
  - Să persiste în sarcină până la finalizarea ei, cu reducerea prompterilor.
- O4 – Să înțeleagă și să respecte sistemul de lucru;
  - Să comunice că mai vrea ceva prin înmânarea unui cartonaș reprezentativ terapeutului;
  - Să-și diversifice și îmbogățească vocabularul;
  - Să semnaleze verbal anumite trebuințe.
- O5 – Să-și dezvolte capacitatea de a denumi obiecte din diferite categorii;
  - Să asocieze obiecte, imagini cu obiecte;
  - Să realizeze comenzi și instrucțiuni simple, diversificate;
  - Să-și dezvolte capacitatea de analiză, potrivire, sortare și categorizare a obiectelor.

Planificarea intervenției

Obiective	Activități	Tehnici utilizate	Perioada
O1	Consolidarea relației terapeutice - obținerea cooperării; Retragerea întăririlor pentru comportamentele stereotipe – în măsura posibilităților; Identificarea unor comportamente alternative și acceptabile social; Formarea și întărirea respectivelor comportamente;	- Analiza funcțională a comportamentului - Întărirea pozitivă și negativă - Psihoeducație și training oferit asistentului personal și mamei copilului pe modelul ABC, controlul stimulului, mediului și al consecințelor	9 mai- 30 iunie
O2	Comenzi simple ”Uită-te la mine!”, ”Vino la mine!”, ”Adă!” Jocuri ce presupun interacțiunea terapeut-copil Jocuri ce presupun respectarea anumitor reguli, așteptarea rândului (comanda Stop!) Atragerea și verificarea atenției în timpul jocului	- modelare – prompting – diminuare prompt - discrete trial - întărirea pozitivă a contactului spontan și prelungit - backward chaining	9 mai-15 iunie
O3	Implementarea sistemului de lucru pentru ca fetița să aibă un sentiment de predictibilitate, de anticipare a ceea ce urmează să se întâmple Elaborarea unei liste cu posibilele întăriri Consilierea și instruirea mamei privind aplicarea unor norme educative clare, coerente, consecvente Activități variate, activități de stimulare senzorială	- modelarea, demonstrația - întăririle pozitive și negative - interviu cu mama fetiței - informarea și consilierea mamei, analiza împreună cu mama a filmulețelor din cadrul etapei de evaluare inițială	9 mai- 30 iunie
O4	Implementarea sistemului de lucru Învățarea unei modalități prin care să ceară mai mult Comenzi simple Jocuri de imitare	- modelarea - promptingul - întărirea pozitivă - backward chaining	9 mai – 15 iunie
O5	Jocuri de denumire a obiectelor din diferite categorii Exerciții de potrivire / corespondență 1 la 1/ sortare, serie, clasificare în funcție de un criteriu Exerciții joc de asociere obiect-obiect, obiect-imagini Să indice dintre mai multe imagini, cele indicate verbal de către terapeut	-discrete trial -întărirea pozitivă	1 iunie – 30 iunie

1. MODELE DE BUNE PRACTICI

„Petale-n vânt” sau despre cum ajung oamenii buni să devină FAPTĂ

Profesor psihopedagogie specială, Amalia Raluca Sabău

Ezitanți, sub povara atâtor extra-atribuții școlare, am acceptat pentru a doua oară provocarea lansată de entuziasta echipă de proiect a Colegiului Tehnic „Al. Papiu Ilarian” și am continuat devenirea noastră ca „petală” în cadrul acestui proiect caritabil și omenos.

Ne-am adunat ca la vreo 27 de inși, profesori la CȘEI Șimleu Silvaniei și structura „Speranța” Zalău. Animați de dorința de a ajuta copiii mai puțin răsfățați de soartă, am făcut uz de toată priceperea, creativitatea și dăruirea de care dispuneam. Iar dorința a evoluat în faptă. Ne-a întărit forțele parteneriatul încheiat cu Asociația Plai Transilvan, care s-a oferit să sprijine financiar activitățile din cadrul proiectului.

Treptat, pe măsură ce deveneam din ce în ce mai captivați de întreaga experiență, ni s-au alăturat o parte dintre părinții și asistenții personali ai elevilor noștri speciali, ba chiar și personalul auxiliar al școlii. După realizarea produselor a urmat însă un alt hop - târgurile locale erau dificil de organizat într-o școală în care majoritatea elevilor aveau dificultăți economice. Salutar de această dată a fost ajutorul oferit de clerul Catedralei Episcopale Sf. Vineri din Zalău, respectiv al Bisericii Greco Catolice „Sfânta Treime” și al Bisericii Ortodoxe „Intrarea Maicii Domnului în Biserică” din Șimleu Silvaniei, care au găzduit târgurile locale (Târgul de Crăciun și cel de Mărțișor). Apoi, totul a devenit un exemplu grandios de solidaritate umană. Creștinii prezenți la Sf. Liturghie s-au perindat pe la standuri și din preaplinul lor sufletesc au dăruit copiilor aflați în nevoie. Și cât de nefirească ni se părea ... normalitatea! Cu sprijinul lor am adunat 4346 lei, de care am achiziționat articole de îmbrăcăminte și încălțăminte, alimente și scutece pentru 5 elevi cu dificultăți socio-economice de la CȘEI Șimleu Silvaniei și 13 de la structura „Speranța” Zalău.

A urmat apoi experiența „Festivalului de produse handmade” - cu mult soare, voluntari zeloși, forfotă și voie bună. A fost momentul în care am conștientizat pe deplin puterea lui ÎMPREUNĂ.

Din opiniile participanților și ale beneficiarilor:

„Mă bucur că am participat la acest proiect și că am avut ocazia să lucrez împreună cu elevi, alte mămici, asistenți personali și profesori. Pentru mine personal a fost o terapie, m-am relaxat și m-am bucurat că am realizat împreună produse ce au fost apreciate de alți oameni. Dar și mai mult m-am bucurat când mi-am văzut copilul strângând puternic și pupând borcanul cu cremă de ciocolată

primit în pachetul cu alimente. Copilul meu a fost unul dintre beneficiarii fericiți ai acestui proiect și pentru asta vă mulțumesc din inimă.” *Ileana Samel, mămica lui Roli*

„Este uimitor câte fapte bune putem face! Proiectul „Petale-n vânt” a fost frumos și bine realizat, a bucurat copiii cu nevoi sociale, iar noi cadrele și elevii am creat pentru ei, prin muncă și cu dăruire, obiecte frumoase. Felicitări!” *Mariana Adriana Faur, profesor kinetoterapie și educație fizică*

"Un proiect de la inimă la inimă, prin care implicarea noastră a adus zâmbet pe chipul frumos al unor copii minunați, dar mai puțin norocoși. Mulțumesc pentru provocare, sunt onorată să fac parte din această echipă." *Rusandra Timoc, profesor psihopedagogie specială*

„Mă bucur că am făcut parte din acest proiect deosebit. Am cunoscut oameni minunați și am învățat împreună să fim mai buni!” *Lia Maria Busuioc, profesor psihopedagog*

„Un proiect bine realizat și bine pus în practică; un proiect la care am muncit cu drag; un proiect în care eu și copiii ne-am regăsit. Felicitări și mulțumiri celor care l-au inițiat!” *Voichița Faragău, profesor psihopedagog*

„Acest proiect a reușit să implice multe cadre didactice și elevi, care au realizat produse diferite cu anumite teme, iar prin multă muncă și dăruire am putut ajuta copiii cu nevoi sociale. Mă bucur că am putut participa și noi cu o mică parte, făcând un copil să zâmbească, să fie fericit. Felicitări tuturor celor implicați în acest proiect frumos!” *Andreea Rațiu, profesor educator*

„Am lucrat împreună cu alte mămici, cu profesori și cu doamna Doina să reparăm un pic icoanele făcute de copiii din școală și am învățat cât e de important pentru ei să se simtă utili, să fie băgați în seamă. Nu mai contează cât de imperfecte au ieșit, în final, contează bucuria copiilor. Și acest proiect le-a fost de mare folos.” *Florița Someșan, asistent personal al unui copil cu dizabilități*

„Mi-a făcut plăcere să fac parte din acest proiect și prin produsele realizate i-am ajutat foarte mult pe copiii nevoiași de la noi din școală. Avem nevoie de mai mulți oameni cărora să le pese de semeni și să facă tot ce pot pentru a-i ajuta.”

Lucreția Droj, mămica Antoniei

„Mi-o fost de mare ajutor mâncarea și hainele primite pentru nepoții mei și vreau să le mulțumesc celor care m-au ajutat.” *Bunica Crinei și a lui Zălin*

„Realizând ceva frumos ajuți un suflet bun care are nevoie de iubire și înțelegere!” *Stela Roș, profesor educator*

„Am o mulțumire mare că am putut ajuta prin munca noastră copiii cu nevoi sociale și ne-gam bucurat creând, pictând și răsucind hârtie spre a realiza lucruri pentru ei.” *Doina Tulbure, profesor educator*

„N-am ezitat să îmi pun întreaga pricepere în lucrul cu acul de dantelă, în slujba acestui proiect caritabil. Eu am croșetat brățările

tricolore și pe cele din macrame și am așa, o mulțumire sufletească, să știu că am fost de folos copiilor săraci de la noi din școală.” *Angela Pocola, asistent personal al unui copil cu dizabilități*

„Este un proiect binevenit la care copiii au muncit cu plăcere pentru a ajuta alți copii cu nevoi speciale. Felicitări inițiatorilor!” *Elena Casapu, profesor educator*

„Aceste lucrări au fost confecționate cu multă dragoste pentru a bucura sufletele copiilor. O să mai participăm cu drag în continuare!” *Maria Pop, maistru instructor*

Împreună, prin dans!

Profesor psihopedagog, Cristina-Laura Țurcaș

“DANCE TOGETHER” este mai mult decât o echipă de dans, este un proiect de suflet desfășurat între Liceul Pedagogic “Gheorghe Șincai” Zalău și Centrul Școlar Pentru Educație Incluzivă Șimleu – Structura “Speranța” Zalău.

Șapte elevi cu dizabilități, cinci din aceștia aflați în Casa de tip familial “Prichindel”, sub îndrumarea d-nelor prof. Laura Țurcaș și Rusandra Timoc, au beneficiat de antrenamente de dans alături de elevii ai Liceului Pedagogic, antrenați de doamna profesor Banto Eszter.

Proiectul a avut ca obiectiv formarea și dezvoltarea unor atitudini de acceptare și respect față de persoanele cu dizabilități, promovând interacțiunea și cooperarea între elevii din școala de masă și cei cu dizabilități prin realizarea de activități sportive. Iar pentru că elevii noștri implicați iubesc muzica, dansul și scena, ne mândrim cu prestația lor, ca invitați, în cadrul Concursului Județean de Majorete și a Zilei Sportului.

Munca și dăruirea elevilor pe parcursul antrenamentelor au format o echipă puternică, demnă de a urca pe scena Teatrului “Al. Davila” din Pitești, cu ocazia Festivalului Național de Dans “Împreună pentru viitor” organizat în cadrul Strategiei Naționale de Acțiune Comunitară, concurs inițiat de Ministerul Educației și Cercetării Științifice în parteneriat cu Asociația Children's High Level Group, a cărei președinte de onoare, dna Emma Harriet Nicholson, Baron de Winterbourne, a premiat echipele participante.

Mulțumim
liceenilor pentru
abilitatea lor de a privi
dincolo de dizabilitate,
doamnei director
CSCCH Onorica
Ardelean pentru
implicare și cooperare,
doamnei prof. psiholog
dr. Melania Maria
Gârdan - coordonator
județean SNAC.

Și pentru că au
crezut în noi și în
echipa noastră,
apreciem susținerea
oferită de d-na prof.
Camelia Zaha - director
CSEI și de Compania
Michelin România S.A.

Proiecte educative desfășurate în anul școlar 2015-2016

Profesor, Ioan Ciocmărean

1) **CAEN:** Concursul Național cu participare internațională „**BISERICA, LOCAȘ DE ÎNCHINARE**”, Ediția a VI-a, prevăzut în Calendarul M.E.N.C.Ș., Nr. 27492/12.02.2016, în parteneriat cu Episcopia Sălajului, Inspectoratul Școlar Județean Sălaj, Mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului” Strâmba, Centrul de Cultură și Artă al Județului Sălaj, Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniu Național Sălaj, Școala Gimnazială ”Simion Bărnuțiu” Zalău.

Scopul concursului a vizat manifestarea dragostei față de Dumnezeu și Biserică, prin cultivarea sensibilității artistice și familiarizarea cu spațiul liturgic. În acest an școlar au participat 1584 lucrări (desen: 930; colaj: 250; fotografii: 404), din 37 județe și din Chișinău – Republica Moldova.

2) **CAERI:** Proiectul educativ „**ȘANSE EGALE**”, în parteneriat cu Inspectoratul Școlar Județean Sălaj, Asociația Partida Romilor „Pro-Europa” Sucursala Sălaj, Asociația Prader Willi din România, Catedrala Episcopală „Înălțarea Domnului” Zalău, alte instituții de învățământ din județul Sălaj și din 16 județe ale țării, inclusiv din Municipiul București.

Proiectul a avut ca scop prevenția, intervenția și combaterea fenomenelor de discriminare și violență, sesizate la nivelul instituțiilor de învățământ. Promovarea drepturilor copiilor cu dizabilități, promovarea principiilor școlii și educației incluzive, reducerea comportamentelor violente, îmbunătățirea accesului la educație a categoriilor defavorizate/vulnerabile.

3) **CAEJ:** Proiectul educativ: „*MĂNÂNC SĂNĂTOS, CRESC FRUMOS, MĂ DEZVOLT ARMONIOS*”, în parteneriat cu Inspectoratul Școlar Județean Sălaj, Asociația PRADER-WILLI Zalău, C.S.C.C.H. Zalău, Catedrala Episcopală „Înălțarea Domnului” Zalău, Școala Postliceală Sanitară Zalău, Brutăria Sandana și alte instituții de învățământ din Sălaj.

Proiectul a avut ca scop formarea unui stil de viață sănătos, utilizând în viața de zi cu zi o alimentație corectă. Promovarea în rândul elevilor a unor atitudini pozitive față de un stil de viață sănătos, responsabilitatea pentru acțiunile proprii, formarea unor priceperi și deprinderi în vederea menținerii sănătății, printr-o alimentație corectă, desfășurând activități educative în parteneriat cu diferite instituții.

Mănânc sănătos!

4) **CAEJ:** Proiectul educativ: „*ÎNVAȚĂ SĂ ÎNTINZI O MÂNĂ*”, în parteneriat cu Inspectoratul Școlar Județean Sălaj, Crucea Roșie Sălaj și Grădinița cu P.N. Nr. 8 Zalău.

Scopul proiectului a fost formarea inițiativei și a unei atitudini conștiente față de problemele sănătății, cât și a nediscriminării-interculturalității-incluziunii, ajutând la formarea unei generații de tineri sănătoși.

5) **CAEJ:** Proiectul educativ: „*STOP ADICȚIILOR ȘI VIOLENȚEI !*”, în parteneriat cu Inspectoratul Școlar Județean Sălaj, Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Sălaj și Episcopia Sălajului.

Scopul proiectului a fost informarea elevilor și a părinților despre fenomenul violenței școlare și gravitatea acestor acte de violență în mediul școlar, cât și implicarea unor elevi în campania antifumat și antiadicții.

STOP

6) **CAEJ:** Proiectul educativ: „**ÎMPREUNĂ PENTRU O VIAȚĂ MAI BUNĂ, LIPSITĂ DE PRIMEJDII**”, în parteneriat cu Inspectoratul Școlar Județean Sălaj, Inspectoratul de Jandarmi Județean Sălaj și Grădinița cu P.N. Nr. 8 Zalău.

Scopul proiectului a vizat formarea și conștientizarea elevilor cu privire la drepturile și îndatoririle lor; a prevenirii și combaterii faptelor antisociale în școală; a conviețuirii în bună înțelegere în mediul social; dezvoltarea spiritului civic și cultivarea valorilor morale în vederea formării viitorilor cetățeni ai țării.

7) **CAEJ:** Simpozion de comunicări științifice on-line interjudețean cu participare națională, „**ÎNVĂȚĂMÂNT DE CALITATE ÎN ȘCOALA ROMÂNEASCĂ**”, Ediția I, în parteneriat cu Inspectoratul Școlar Județean Sălaj, Biblioteca Județeană „Ioniță Scipione Bădescu” Sălaj, Episcopia Sălajului, Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Sălaj, Grădinița cu P.N. Nr. 8 Zalău și Școala Gimnazială Nr. 1 Pusta. Au participat peste 200 de cadre didactice din 37 județe ale țării.

Simpozionul a vizat valorificarea experiențelor pozitive din activitatea profesională a cadrelor didactice din învățământul preșcolar, primar, gimnazial și liceal, urmărind promovarea inovației în educație prin împărtășirea exemplelor de bune practici.

“Arată-mi INTEGRARE! – Show me INCLUSION!”

Profesor logoped, Antonela Chezan

Discriminarea directă și indirectă, dezavantajele financiare și izolarea socială sunt principalele motive pentru care persoanele cu dizabilități intelectuale sunt mai vulnerabile la fenomenul excluderii sociale. Combaterea excluderii sociale este responsabilitatea autorităților naționale, regionale și locale. Răspunsul la excludere socială depinde de sistemul național de protecție socială și de politicile sociale. Ca și membru al Centrului Școlar pentru Educație Incluzivă Șimleu Silvaniei, Structura „Speranța” Zalău mă număr printre persoanele care consideră că dizabilitatea este o resursă care îmbogățește și diversifică comunitatea, o diferență specifică a acesteia. Sunt fermă în poziția mea atunci când vine vorba despre dreptul la educație al tuturor copiilor. De asemenea, susțin ideea necesității stimulării precoce a copiilor cu dizabilități pentru a atinge un nivel cât mai înalt de independență. Este nevoie de cât mai multe activități de integrare socială, de transformarea școlilor de masă, a comunității în medii incluzive reale, este nevoie ca drepturile copiilor cu cerințe educative speciale să fie respectate, este nevoie de implicare necondiționată, de respect, de omenie!

Proiectul *Arată-mi INTEGRARE!* își propune mobilizarea comunității pentru incluziunea persoanelor cu cerințe educative speciale. Inițial, am promovat în presă și pe site-ul școlii reluarea concursului, am inițiat parteneriatele cu școli din județul Sălaj, din alte județe și din alte țări. În ediția II i-am avut ca parteneri pe 19 elevi îndrumați de profesori de la Ecole Élémentaire Rose Sauvagine, République française. Invitarea mai multor parteneri internaționali în proiect este un obiectiv necesar deoarece considerăm că la capitolul incluziune socială ne-ar fi de folos experiențele altor popoare. Beneficiarii direcți sunt elevii școlii noastre și cadrele didactice. Popularizarea activității și intențiile de a continua parteneriatele deja semnate în direcția unor activități de incluziune socială reprezintă un obiectiv important al acestui proiect, de asemenea. Beneficiarii indirecți sunt membrii comunității în general, alte persoane implicate în proiect, prin sensibilizarea și informarea necesară referitoare la preocupările noastre privind fenomenele sociale.

Sperăm, de fiecare dată, să obținem rezultate frumoase, lucrări care să dovedească implicarea numeroasă a elevilor, profesorilor, comunității, în activități de integrare/incluziune. Ne propunem, de asemenea să promovăm imaginea școlii, activitățile frumoase cu care ne mândrim de fiecare dată, considerând feedback-ul din partea celor pe care i-am invitat să participe la concurs.

Suntem la a 3-a ediție a concursului și ne-am bucurat din nou să avem alături de noi, de minunații copii cărora le este dedicat concursul, cei mai inimoși parteneri care s-au întrecut în materiale pe tema incluziunii și de la care avem cu siguranță multe de învățat, noi, cei care activăm în domeniul educației speciale, dar mai ales comunitatea județului nostru. Sperăm să transmitem în acest sens un exemplu de solidaritate pentru cauze care merită cu adevărat a fi apreciate și ocrotite. Am însumat multe voturi, acest lucru înseamnă că foarte mulți oameni au accesat site-ul școlii noastre, promovarea activităților speciale fiind un alt obiectiv al concursului.

Deși ne considerăm cu toții învingători pentru că am învățat ceva și pentru că avem prieteni buni, felicităm prin acest articol pe cei care ne-au onorat în mod deosebit prin interesul manifestat. Lucrările concursului pot fi vizualizate pe <http://www.csei-simleu.ro/materiale-2.html> și vă invităm și cu această ocazie să vă umpleți sufletul de sinceritate și frumos.

Locul I - Școala Gimnazială Specială Transilvania, clasa pregătitoare, cls. V B, profesor: Popa Raluca Mariana și Părău Alina (771 voturi)

Locul II - Școala Gimnazială nr. 21 Sibiu, clasele: I B, II B, II A, VII B, profesori: Ananie Ariana, Crețu Adela (756 voturi)

Locul III - Școala Gimnazială Specială Baia Mare, profesori: Bădescu Mihai, Fetche Nona (143 voturi)

Mulțumiri, aprecieri și sinceră prețuire transmitem tuturor participanților:

- Liceul Tehnologic Special pentru Deficienți de Auz Cluj -Napoca, profesor: Martin Emilia
- Școala Gimnazială „Corneliu Coposu” Zalău, DAVID LUCACI, cls. IV B, profesor: Groza Florina
- Liceul Sportiv „Avram Iancu” Zalău, CHICHIȘAN TUDOR IOAN, MOLDOVAN LUCA cls III A, NEGRITAȘ REBECA cls II A, profesor: Ana Sabou
- Biblioteca Județeană „Ioniță Scipione Bădescu” Sălaj: mulțumiri doamnelor Pop Veronica, Chirilă Alina, Timus Natalia
- Liceul De Artă „Ioan Sima” Zalău, ȚICLE MARIAN SERGIU, profesor; Boda Mariana
- Liceul Tehnologic „Octavian Goga Jibou”, profesor: Temeș Viorel
- Sumter High School D-109 South Carolina, USA, profesor: Anamaria Sandor
- Școala Gimnazială „Mihai Eminescu”, clasa ursuleților, profesor: Mastan Simona
- **Structura „Speranța” Zalău**, profesori: Țurcaș Laura, Pop Iulia
- Coordonatorilor concursului, profesori: Bancea Melina și Silaghi Ioana

„Din activitățile noastre” - Exemple de bună practică

Profesor, Mariana Adriana Faur

Profesor, Ivan Iambor

Elevii de la Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Șimleu Silvaniei și anul acesta au adunat câteva trofee (diplome), în urma participării la diferite concursuri:

○ Participare la **Campionatul Național de Fotbal Unificat** în 7 (4 copii cu CES și 3 parteneri) cu - jucători de 14-16 ani, în parteneriat cu Special Olympics România și Federația Română de Fotbal, antrenori: prof. Sim Viorel, prof. Iambor Ivan și prof. Faur Mariana Adriana.

○ Faza Județeană: Jibou, locul I, faza Regională - Cluj Napoca, locul II.

○ Anul trecut: Faza Județeană: Jibou, locul I, faza Regională - Cluj Napoca, locul I. Participarea la faza finală de la București, complexul Buftea - locul V. (Mulțumim primăriei pentru susținere!)

○ Participare la evenimente culturale de mare prestigiu: **Festivalul Cultural Miraje Cluj Napoca**, organizat de Liceul Special pentru Deficienți de Vedere Cluj-Napoca, Asociația Lions Club Genesis Cluj Napoca, eveniment cofinanțat de Consiliul Județean Cluj, Ediția a IX-a. Festivalul cuprinde trei secțiuni: teatru, muzică și dans.

○ **Secțiunea dans**: locul II pentru trupa ”Burn Energy”, coordonator: prof. Faur Mariana Adriana, asistent: prof. Iambor Ivan.

○ **Secțiunea teatru clasic**: locul II și premiul special al juriului pentru trupa Activ - a prezentat ”Povestea unui elev leneș”, scrisă de coordonatorul trupei, prof. Fărăgău Voichița.

Pentru copiii noștri de la CSEI Șimleu Silvaniei sunt foarte importante concursurile și evenimentele de acest gen, unde în afară de socializare își pot etala talentele și pot dovedi că reprezintă partea valoroasă din societatea noastră.

Participare la:

Competiția Regională - Campionatul Național de Fotbal Unificat organizat de Federația Română de Fotbal în parteneriat cu Fundația Special Olympics din România – etapa Județeană

Participare la:

Competiția Regională - Campionatul Național de Fotbal Unificat organizat de

**Federația Română de Fotbal în parteneriat cu Fundația Special Olympics din România
– etapa Regională**

Campionatul Național de Fotbal Unificat în 7 (4 copii cu CES și 3 parteneri) cu – jucători de 14-16 ani, în parteneriat cu Special Olympics România și Federația Română de Fotbal, antrenori: prof. SimViorel, prof. Iambor Ivan și prof. Faur Mariana Adriana

Rezultate 2015

Etapa Județeană - Locul I
Etapa Regională - Locul I
Etapa Națională - Locul V

Rezultate 2016

Etapa Județeană - Locul I
Etapa Regională – Locul II

Festivalul Cultural Miraje Cluj-Napoca

Participare la Festivalul Cultural Miraje Cluj-Napoca, organizat de Liceul Special pentru Deficienți de Vedere Cluj-Napoca, Asociația Lions Club Genesis Cluj-Napoca, eveniment cofinanțat de Consiliul Județean Cluj, Ediția a IX-a. Festivalul cuprinde trei secțiuni: teatru, muzică și dans.

- **Locul II - Trupa "Burn Energy"**, coordonator: prof. Faur Mariana Adriana, asistent: prof. Iambor Ivan - Secțiunea dans
- **Locul II și premiul special al juriului - Trupa "Activ"**, coordonator: prof. Fărăgău Voichița - Secțiunea teatru clasic

"Burn Energy" - Pregătirea

Festivalul...

Burn Energy!

Rezultatul

Bucuria de sfârșit!

Din lucrările elevilor – clasa III B, DMS

Profesor psihopedagog, Iulia Emanuela Pop

ÎMPREUNĂ LUCRĂM, COLORĂM, NE JUCĂM ȘI ÎNVĂȚĂM

Am sărbătorit 1 IUNIE! LA MULȚI, MULȚI ANI FERICIȚI TUTUROR COPIILOR!

Dactilopictură .... COPACUL ANOTIMPURILOR!

TABLOUL PRIMĂVERII ... TABLOU REALIZAT DIN PLASTELINĂ ...

TRECEM LA LUCRURI SERIOASE .... NUMĂRĂM ȘI ÎNVĂȚĂM!

PANOUL CLASEI – ELEVI HĂRNICUȚI!

Imagini din activitățile noastre

Profesor psihopedagog, Emőke Papp

Doresc să prezint câteva activități din anul școlar pe care ne pregătim să îl încheiem, cu succes ☺! Împreună cu colega mea de la clasa V B (unde avem copilași cu deficiențe mentale severe) dna. profesor educator, Maria Mândruț, ne-am propus ca pe parcursul anului școlar să avem cât mai multe activități cu caracter recreativ și de socializare, adică să ieșim cât mai mult în comunitate. Sunt de părere că activitățile de socializare au ca obiectiv dezvoltarea abilităților necesare pentru a duce o viață satisfăcătoare, pentru a se dezvolta, pentru a iniția și menține relații normale, pentru a-și atinge obiectivele propuse într-o anumită etapă a vieții și pentru a face față obstacolelor întâmpinate.

Iată câteva imagini din activitățile noastre din anul școlar 2015-2016!

Ne plimbăm prin oraș ....

În vizită .....

4. RESURSE PENTRU PĂRINȚI

Ghidul „Părinți de copii speciali” (recenzie)

Ana Diana Pop,
psiholog, Fundația ACASĂ

Amalia Raluca Sabău,
profesor psihopedagogie specială, C.S.E.I.Șimleu

Ghidul ”Părinți de copii speciali”, adresat părinților copiilor cu dizabilități, a fost elaborat în cadrul Proiectului ”Solidari pentru o lume mai bună”, inițiat de Asociația Plai Transilvan, în parteneriat cu Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Șimleu Silvaniei și Asociația Apostoli din Atena. Proiectul, în valoare de 38542 euro, a fost finanțat în procent de 90% prin granturile SEE 2009-2014, în cadrul Fondului ONG în România și 10% de Asociația Plai Transilvan.

Prin intermediul celor 33 de pagini structurate pe cinci capitole, ghidul răspunde, într-o manieră accesibilă, necesităților de îngrijire și educație a copiilor cu diferite dizabilități. Ghidul

explicită modul în care funcționează creierul copilului și oferă modalități specifice de stimulare a dezvoltării copilului, în funcție de dizabilitate.

Datorită următoarelor aspecte, recomandăm utilizarea acestui instrument de lucru, pragmatic și prietenos, de către toți părinții și aparținătorii copiilor cu dizabilități, cât și de cadrele didactice care interacționează cu elevi cu dizabilități:

1. Dificultatea părinților de a înțelege și gestiona comportamentul copiilor. Adesea, părinții sunt copleșiți de dificultățile de a interacționa cu copilul cu dizabilități. Aceste dificultăți sunt generate, de cele mai multe ori, de lipsa cunoștințelor referitoare la dizabilitatea copilului (care este nivelul actual de dezvoltare a copilului, de ce abilități dispune, care este ritmul acestuia de dezvoltare, care sunt strategiile prin care copilul poate fi ajutat să evolueze, cum poate fi gestionat comportamentul nedorit/dezadaptativ al copilului etc.).

2. Responsabilitatea greșit înțeleasă. Se întâmplă ca responsabilitatea educării copiilor cu dizabilități să fie delegată doar personalului specializat. Puțini părinți conștientizează cât de importantă este implicarea lor în educarea copilului și, uneori, nu îndrăznesc sau nu știu cui să ceară informațiile necesare.

3. Continuitatea stimulării dezvoltării din centre specializate – acasă. În cadrul unor instituții specializate (centre școlare pentru educație incluzivă, O.N.G-uri etc.), copiii cu dizabilități beneficiază de terapii specifice și de activități socio-educative menite a le forma și dezvolta anumite abilități. Respectivă abilități trebuie dezvoltate și generalizate și în contexte cotidiene de viață. Este nevoie să existe o continuitate a programului educațional, astfel încât să se asigure coerență vieții zilnice a copilului.

4. Creșterea calității vieții. Utilizând strategii adecvate de educare/stimulare a copilului cu dizabilități, părinții pot asigura creșterea confortului psihic și fizic al acestuia. Creșterea calității

și satisfacției vieții contribuie, la rândul său, la facilitarea dezvoltării și adaptării copilului la solicitările mediului.

Considerând aspectele mai sus menționate conținutul ghidului a fost structurat astfel:

Primul capitol descrie, succint și într-un limbaj accesibil, capacitatea creierului copilului de a se modifica semnificativ sub influența unei stimulări adecvate. Adeseori, părinții rămân ”blocați” în eticheta dizabilității copilului („Copilul meu nu poate...”), etichetă ce conturează niște granițe peste care, aparent, nu se poate trece. Din acest motiv s-a considerat necesar ca părinții să conștientizeze că, sub îndrumare adecvată, pornind de la ceea ce poate copilul să realizeze, se pot clădi treptat noi abilități sau se pot dezvolta abilitățile existente.

Următorul capitol enumeră principalele dificultăți cu care se confruntă familiile copiilor cu dizabilități, iar capitolul al treilea oferă câteva sugestii referitoare la adaptarea familiei la condiția copilului. Este deosebit de important pentru părinți să învețe să-și gestioneze emoțiile/stresul și să-și focalizeze atenția pe soluțiile existente, să caute sprijin la persoanele/instituțiile de specialitate și, bineînțeles, să încerce să dezvolte o atitudine pozitivă pentru a menține un climat afectiv favorabil dezvoltării copilului și pentru a-i insufla acestuia motivația de a progresa.

Capitolul IV, cel mai cuprinzător, prezintă sugestii practice referitoare la strategiile de stimulare pe categorii de dizabilități, pe care părinții le pot aplica acasă, contribuind astfel la procesul de dezvoltare a copilului. Cel din urmă capitol descrie demersul de încadrare în grad de handicap al copilului, demers esențial dacă ne dorim ca acești copii să beneficieze de condiții și servicii optime de educație, îngrijire medicală și integrare socială. Ultimele pagini au fost alocate unei liste cu instituțiile și O.N.G.-urile care oferă servicii copiilor cu dizabilități.

Ghidul are un format practic, de dimensiuni mici, fiind ușor de utilizat chiar și atunci când părinții și copiii se află în afara locuinței. Aspectul grafic, prin așezarea în pagină și desenele sugestive, facilitează găsirea rapidă a informațiilor necesare. De asemenea, limbajul simplu, exemplele oferite pentru explicarea unor idei sau noțiuni, expunerea informațiilor esențiale și evitarea încărcării cu informații inutile, fac ghidul accesibil tuturor și ușor de utilizat.

Părinții, ca întreaga familie de altfel, sunt o resursă vitală pentru progresul copilului cu dizabilități. De aceea am considerat că este și de datoria noastră să venim în sprijinul lor, oferindu-le informațiile necesare pentru depășirea problemelor cu care se confruntă și sprijinindu-i în procesul de adaptare la solicitările impuse de condiția medicală a copilului special pe care îl au în grijă.

Ghidul poate fi accesat pe site-ul www.csei-simleu.ro și pe pagina de Facebook a Asociației Plai Transilvan.

DIN CONFESIUNILE UNUI PĂRINTE ...

„Anul școlar 2015-2016 a fost un an plin de realizări pentru copiii de la CȘEI Șimleu Silvaniei, realizări concretizate în premii obținute la diferitele concursuri la care au participat. Felicit cadrele didactice pentru implicare și pentru comunicarea bună pe care o au cu părinții. Consider o prioritate integrarea copiilor cu nevoi speciale în comunitățile din care fac parte. În acest an, la CȘEI Șimleu Silvaniei s-au derulat o serie de proiecte în acest sens, proiecte la care au participat toate instituțiile de învățământ din oraș. Sper ca în anul școlar următor aceste proiecte să continue, să ne facem simțită prezența în comunitatea noastră.” Mama Adinei Man

"Sunt părinte...unul suficient de bun, zic eu. Nu mai am mari așteptări la momentul acesta din cauza faptului că m-am săturat să bat pe la ușile autorităților pentru a beneficia fiul meu de condiții normale la școală. Pot spune doar MULȚUMESC sufletelor din interiorul zidurilor strănte! Pentru anul școlar viitor sper să văd măcar un spațiu adecvat, amenajat în aer liber...oare va rămâne un vis?! Mi-aș dori ca măcar alți copii să aibă în viitor școala pe care fiul meu nu a avut norocul s-o aibă: spațioasă și dotată ..." Mama lui Hori Bârjac

„A fost un an cu bune și cu rele. Proiectul „Petale-n vânt” a fost ceva bun, cu oameni buni ce au făcut fapte bune. Iar despre anul școlar ce vine, ce să zic, sper să se rezolve problema spațiului școlii, să aibă copiii curte unde să poată să se relaxeze, să alerge, să ia o gură de aer... și să aibă condiții mai bune. Copiii aceștia merită tot ce e mai bun.” Mama lui Roli Jancso

„Mi-aș dori să fie mai puțini elevi într-o clasă, pentru ca profesorul să poată lucra mai mult timp cu fiecare. De s-ar putea respecta legislația privind numărul copiilor cu autism (și nu numai) în clasă, ar fi tare bine! Ar fi bine să fie un profesor în plus în școală, ca să înlocuiască profesorii aflați în concediu medical sau care lipsesc din motive obiective, să nu trebuiască împărțiți elevii prin alte clase. Mi-ar plăcea ca materiile și programa școlară să fie adaptate la nevoile de învățare ale copiilor – aceștia să învețe ce le este lor mai de folos.” Mama Antoniei Droj

„Sunt bunica Sandei. Îmi place că profesorii se ocupă foarte mult de copii și colectivul este unul potrivit pentru copiii bolnavi. Aș dori ca și anul școlar următor să fie tot la fel.” Bunica Sandei Benche

„În primul rând vreau să vă mulțumesc pentru răbdarea de care ați dat dovadă de-a lungul anilor. Pentru noi a fost singura opțiune de socializare pentru Lulia, de aceea am început școala la 6 ani. Despre rezultatele la învățătură nu pot să spun prea multe deoarece Lulia nu are capacitate de învățare foarte dezvoltată, dar în ceea ce privește integrarea în colectiv, suntem foarte mulțumiți. La școală este cea mai fericită, între copii. În limita posibilităților, am avansat – puțin, dar am avansat. Disciplinele și programa școlară nu mi se par adecvate nevoilor copilului - matematică pentru un copil care nu vorbește?! Dar dacă nu avem legislație adecvată, ne mulțumim cu ce avem. În concluzie, pentru noi ca părinți, școala e de un real folos deoarece oferă o șansă de socializare. Mulțumim încă o dată!” Mama lui Criste

„Sunt foarte mulțumită de cadrele didactice. Nu sunt mulțumită de spațiu și de faptul că muzica e puțin prea tare în timpul pauzelor – părerea mea.” Mama lui Darius Pusok

„Mi-aș dori să fie mai puțini elevi într-o clasă, pentru ca profesorul să poată lucra mai mult timp cu fiecare. De s-ar putea respecta legislația privind numărul copiilor cu autism (și nu numai) în clasă, ar fi tare bine! Ar fi bine să fie un profesor în plus în școală, ca să înlocuiască profesorii aflați în concediu medical sau care lipsesc din motive obiective, să nu trebuiască împărțiți elevii prin alte clase. Mi-ar plăcea ca materiile și programa școlară să fie adaptate la nevoile de învățare ale copiilor – aceștia să învețe ce le este lor mai de folos.” Mama Antoniei Droj

„În clasă e bine. Am părere bună despre activitățile desfășurate în școală, numai că băiatul meu nu prea stă neînsoțit la activități.” Mama lui Denis Lakatos

„La școala Speranța ar mai fi de lucrat mult, deoarece aici sunt copii cu dizabilități destul de grave, precum autismul. Mi-ar plăcea ca într-o clasă să fie doar 4 elevi cu aceeași boală și să se poată lucra pe diagnosticul lor. Țin totuși să menționez că ar fi nevoie de mai multe ore la cabinet, unde să se lucreze cu câte un singur copil. Despre profesori, nimic de spus, sunt niște profesori amabili, cu pregătire. Sunt însă foarte mulți elevi, iar școala în sine este foarte mică. Mi-aș dori din tot sufletul să avem un spațiu de joacă, iar în pauze să nu mai fim așa de înghesuți!” Mama lui Andrei Șerban

„Am fost mulțumită de activitățile desfășurate în școală, am observat progrese la Lulia – e mai atentă, execută mult mai bine comenzile simple. Fetei îi place alături de colegi.” Asistentul personal al lui Criste

5. GÂNDURI DE VIITOR

• • •

„Feliciti inițiativa colegilor mei în redactarea revistei, le mulțumesc pentru implicarea lor și colaborare! Îmi doresc ca pentru anul viitor să continuăm la fel, dar prin implicarea părinților și a tuturor celor care contribuie la creșterea și dezvoltarea acestor copii minunați. Îmi doresc implicarea altor beneficiari ai proiectelor noastre și de asemenea a autorităților direct răspunzătoare în procesul educației lor. Sunt fericită și dornică să mă implic în munca cu acești copii și mi-aș dori ca lumea întregă să știe că noi suntem alături de copiii noștri speciali și dragi! Responsabilizare și determinare, dar împreună cu voi! Mulțumesc!” Rusandra Timoc

„Școala este familia mea extinsă... îmi doresc să fac față temeinic provocărilor care mă așteaptă și să privesc cu real interes spre tot ceea ce mă înconjoară, dincolo de aparențe, mentalitate și obișnuință, dincolo de etichete. Interacțiunea cu copiii speciali este ca un puzzle ce trebuie privit ca un întreg. Nu, nu cu cât stai mai mult asupra lui îl rezolvi mai repede, ci cu cât faci mai multe “pauze eficiente” vei reuși să potrivești corect piesele. Voi poposi de fiecare dată alături de o carte, asupra studiilor de specialitate sau a unui schimb de experiență, așa ca o pauză bine meritată. Îmi doresc să fac în continuare ceea ce îmi place: să merg la școală, pentru că “Lumea redevine nouă cu fiecare copil care intră în viața noastră”(Robert Brault). Laura Țurcaș

„Îmi doresc să se continue parteneriatele, să se promoveze mai intens serviciile oferite de școală.”
Elena Casapu

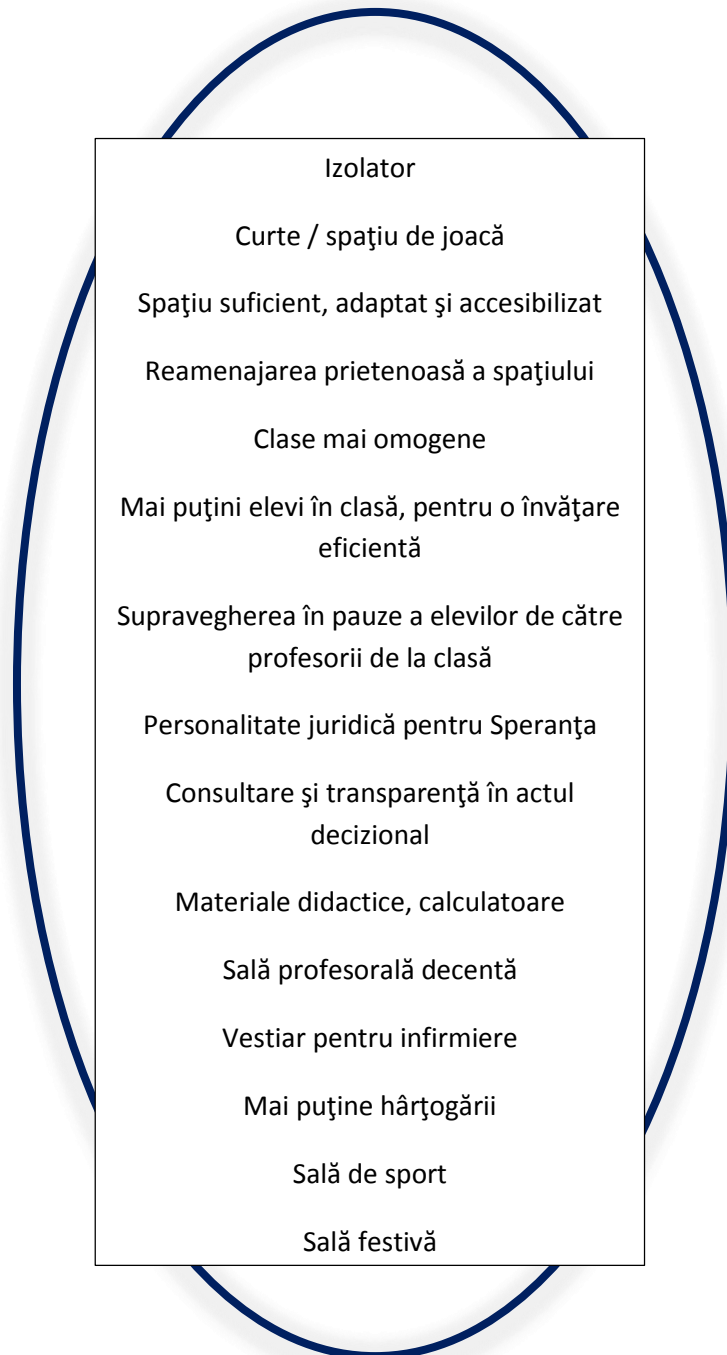
„Îmi doresc ca anul școlar 2016-2017 să fie mai bun, să avem spații adecvate pentru desfășurarea activităților, materiale și salarii decente.” Piroška Szeredai

„Sper că vom avea un an școlar și mai bun decât acesta. O să avem o elevă nouă, pe Zsuzsi. O problemă mică avem, locația. Sala de clasă o să ne fie prea mică, luând în considerare numărul elevilor.” Orsalya Gergely

Pentru anul școlar 2016-2017...

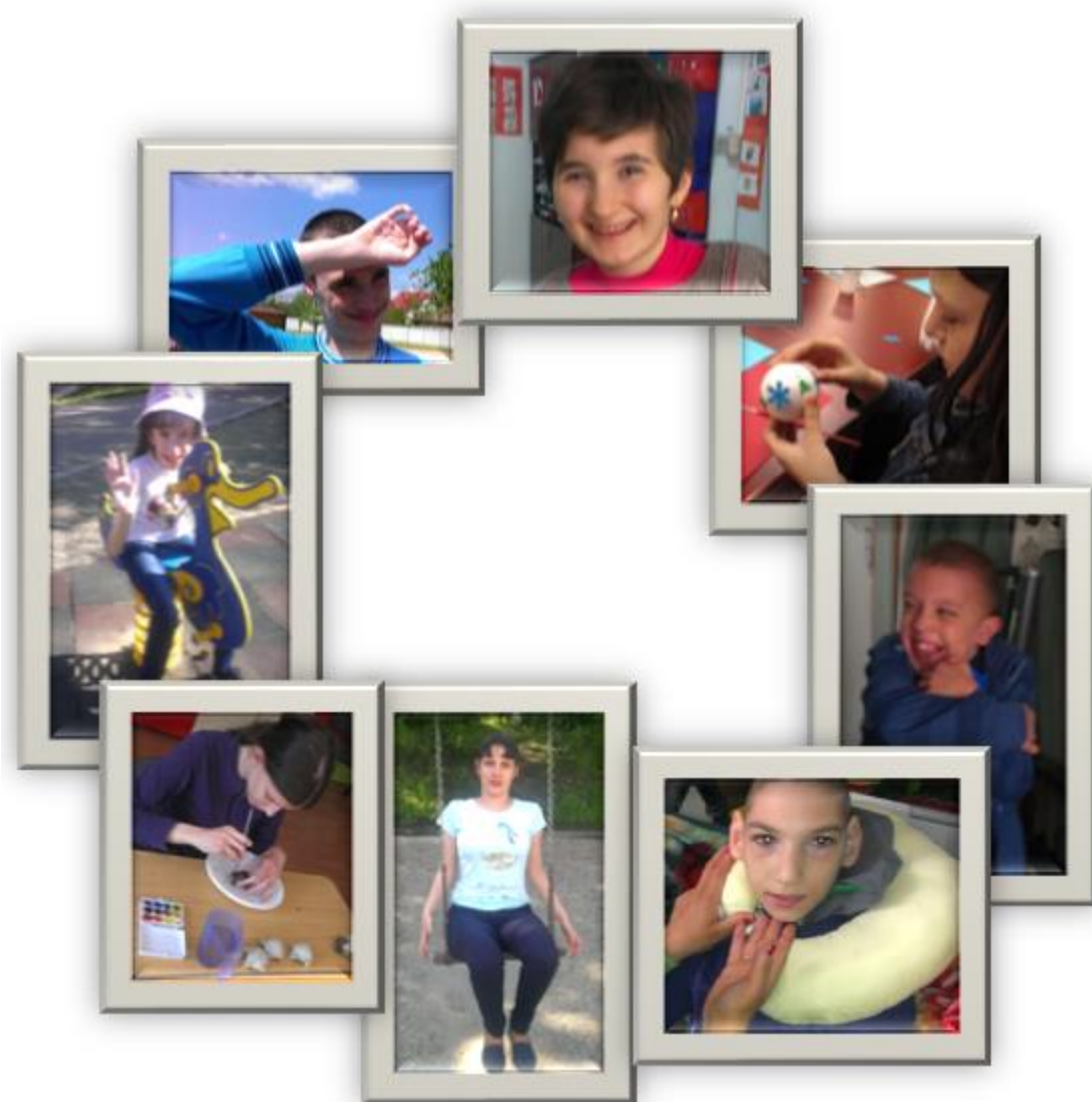
o radiografie a dorințelor părinților și personalului școlii

Împreună, avem convingerea că vom găsi soluții

D
I
F
E
R
I
Ț
I,
D
A
R
L
A
F
E
L
!

CENTRUL ȘCOLAR PENTRU EDUCAȚIE INCLUZIVĂ
Șimleu Silvaniei, str. Nicolae Bălcescu, nr.19, jud. Sălaj
tel/fax: 0260/678241, e-mail: centrulscolar_simleu@yahoo.com
www.csei-simleu.ro
Structura „Speranța” Zalău, str. Crișan, nr.4, tel: 0729830619